

انتشارات انصار امام مهدی علیه السلام

پاسخ‌های فقهی

(مسائل متفرقه - جلد ۴)

پاسخ‌های وصی و فرستاده امام مهدی علیه السلام

سید احمد الحسن علیه السلام

گردآوری و تنظیم:

سید واثق حسینی

مترجم:

گروه مترجمان انتشارات انصار امام مهدی علیه السلام

نام کتاب	پاسخ‌های فقهی (مسائل متفرقه - جلد ۴)
نویسنده	احمد الحسن <small>رحمته الله</small>
گردآوری و تنظیم	سید واثق حسینی
مترجم	گروه مترجمان انتشارات انصار امام مهدی <small>رحمته الله</small>
نوبت انتشار	اول
تاریخ انتشار	۱۳۹۶
کد کتاب	۱/۱۳۰
ویرایش ترجمه	اول

جهت کسب اطلاعات بیشتر در خصوص دعوت مبارک

سید احمد الحسن رحمته الله به تارنماهای زیر مراجعه نمایید .

www.almahdyoon.co/ir
www.almahdyoon.co

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست

۱۱	طهارت
۱۶	نماز
۲۷	روزه
۳۲	خمس
۳۵	حکم جهاد دفاعی
۳۷	نذر
۳۸	خوردنی‌ها و نوشیدنی‌ها
۵۵	صید و رقتار با حیوان
۵۸	پزشکی و درمان
۶۶	تلفیح مصنوعی و سقط جنین
۶۸	پرسش‌های مربوط به بانوان
۷۹	پرسش‌های مربوط به ازدواج
۹۱	تربیت فرزندان و فرزندخواندگی
۹۳	خدمتکاران و کارکنان در خانه

- ۹۵ فعالیت برای دعوت مبارك
- ۹۸ رفتار با کسانی که بحق ایمان ندارند
- ۱۰۳ رفتار با پدر و مادر
- ۱۰۵ نحوه برخورد با قوانین قراردادی
- ۱۰۷ جبران خسارت مالی، و حل و فصل قبیله‌ای
- ۱۱۲ خرید و فروش، رهن و شرکت
- ۱۱۷ هدیه و قرض
- ۱۱۸ سرودها، غنا و شعر
- ۱۲۰ استخاره و دعا
- ۱۲۴ پرسش‌های متفرقه

پاسخ‌های فقهی

(مسائل متفرقه – جلد ۴)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ الْأَئِمَّةِ وَالْمُهْدِيِّينَ وَسَلَّمَ تَسْلِيمًا

از حارث بن مغیره نصری روایت شده است: به ابو عبدالله علیه السلام عرض کردم: امام قائم علیه السلام با چه چیزی شناخته می شود؟ حضرت فرمود: **(با سکینه و قار)**. عرض کردم: و با چه ایزاری؟ فرمود: **(او را با حلال و حرام می شناسی، و اینکه مردم به او نیازمندند و او به احدی نیازمند نیست، و سلاح رسول صلی الله علیه و آله خدا نزد او است)**. گفتم: آیا او جز وصی فرزند وصی خواهد بود؟ فرمود: **(جز این نخواهد بود که او وصی و فرزند وصی است)**.^(۱)

در پرتو این راه آشکار و روشن الهی که برای شناختن امام قائم علیه السلام قرار داده شده است، ۱۹۷ پرسشی را که به طور معمول بیش تر مردم مبتلا به شان می باشند به انصار خداوند -انصار امام مهدی علیه السلام - تقدیم می کنم؛ پرسش هایی که در رابطه با احکام فقهی مختلف به یمانی وعده داده شده سید احمد الحسن علیه السلام - ارائه شده و ایشان علیه السلام پاسخ فرموده اند. به جهت بهره مندی بیشتر اقدام به گردآوری، موضوع بندی و مرتب سازی این پرسش ها در این مجلد نمودم و برای وضوح و دسته بندی بهتر قدری مرتب سازی بر روی این پرسش ها انجام دادم.

از خداوند مسئلت دارم که آقا و سیدم قائم آل محمد علیه السلام را در زمینش در آینده ای نزدیک تمکین عطا فرماید و به وسیله او زمین را پس از اینکه توسط حاکمان جور و ستم و علمای بی عمل و پیروانشان از ظلم و فساد آکنده شده است - سرشار از عدل و داد نماید، از تقصیر و کوتاهی ما در حق ایشان علیه السلام درگذرد و

۱۰..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

ما را در زمره تسلیم‌شدگان به او قرار دهد؛ در زمره کسانی که تنها سخنان او را برمی‌گیرند، در راستای خواست و اراده او رستگارند و در دنیا و آخرت گرامی داشته می‌شوند.

از خداوند درخواست می‌نمایم که این اندک عمل را بپذیرد، آن را خالص گرداند، و مرا از آن بهره‌مند گرداند؛ در آن روزی که هیچ مال و فرزندی سودی نمی‌رساند، مگر آن که با قلبی سلیم به پیشگاه الهی وارد شود. و سپاس و ستایش تنها از آن خداوند، پروردگار جهانیان است.

سید واثق حسینی

۳ ذوالقعدة ۱۴۳۷ ه ق^(۱)

نجف اشرف

طهارت

پرسش ۱:

شخصی وضو گرفته و از وجود مانع وضو بر (برخی) اعضایش مطلع نبوده است. اگر بعد از خواندن نماز متوجه این مانع شده باشد حکم نمازش چیست؟ آیا دوباره بخواند یا خیر؟

پاسخ:

اعاده کند (دوباره بخواند).

پرسش ۲:

اگر از درون ناخن لکه‌ای از لاک ناخن که دو هفته پیش بر ناخنم بوده است آشکار شود، آیا اعاده نمازها و غسل‌هایم بر من واجب است؟ و اگر امروز روزه باشم، آیا روزه‌ام مقبول است یا باطل؟

پاسخ:

تکرار غسل و وضو واجب نیست، و نماز و روزه هر دو صحیح است؛ و به‌طور کلی رساندن آب به درون ناخن واجب نیست.

پرسش ۳:

نوعی حنای رنگی برای طراحی روی بدن وجود دارد. آیا وضو با وجود این حنای روی بدن جایز است؟ یا به‌عنوان حجاب و مانع محسوب می‌گردد؟

پاسخ:

۱۲..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

تا هنگامی که تنها پوست را رنگی می‌کند، حجاب و مانع محسوب نمی‌شود.

پرسش ۴:

من یک ارتشی بازنشسته‌ام و دچار قطعی عضو از ناحیه پای راست پایین تر از مفصل مچ پا هستم؛ یعنی روی مفصل پا حرکت می‌کنم؛ اما پزشکی که مرا مورد عمل جراحی قرار داده آن را مقداری اصلاح کرده است تا هنگام راه رفتن اذیتم نکند؛ یعنی استخوان مچ پایم را تغییر داده و آن را از وضعیت عمودی به افقی تغییر شکل داده است تا راه رفتن روی مفصل برایم راحت شود. در کتاب «شرایع الاسلام (احکام نورانی اسلام)» در فصل وضو در توضیح مسح پایی که دچار قطع عضو است خواندم که اگر «کعب» (برآمدگی روی پا) نداشته نباشد آن پا را مسح نکنند، و من طبق آنچه خواندم عمل کردم؛ اما از آن روز تا حالا در حیرتم که آیا مشمول این حکم شرعی هستم یا نه؟

پاسخ:

طبق آنچه در کتاب «شرایع اسلام» آمده عمل کن و شک و تردید نداشته باش: (اگر قسمتی از پا که باید مسح شود قطع شده باشد باید باقی مانده آن مسح گردد ولی اگر پا از «کعب» قطع شده باشد مسح آن ساقط می‌شود).

پرسش ۵:

زخمی را پاک کردم، و بعد آن متوجه شدم که پیوسته خون از آن خارج می‌شود. آن خونریزی متوقف شد و فراموش کردم که برای بار دوم آن را تطهیر کنم، وضو گرفتم و نماز خواندم. حکم وضو و نماز چیست؟

پاسخ:

طبق داده‌های این پرسش در اینجا خونی بر عضوی از اعضایی که باید در وضو شسته شود مثل دست یا صورت- بوده است و به این ترتیب وضو بر روی این خون بدون اینکه پاک شده باشد اجرا شده است؛ بنابراین با توجه به این فرضیات- وضو روی عضوی که نجاستی بر رویش بوده و پاک نبوده است، انجام شده است. به این ترتیب این وضو صحیح نیست و باید نماز اعاده شود.

پرسش ۶:

دختری که در نیمه شب در ماه رمضان پاک می شود ولی به دلیل شرم و حیا از پدر یا برادرانش نمی تواند غسل کند، آیا غسل بر او واجب است؟ یا می تواند افطار کند (روزه نگیرد)؟ به همین ترتیب در مورد احکام استحاضه اگر دختر جوان -به همین دلیل گفته شده- نتواند صبح هنگام (فجر) غسل کند، راه حل چیست؟

پاسخ:

خجالت کشیدن، عذری برای ترک غسل محسوب نمی شود؛ ولی به طور کلی اگر انسان از طهارت با آب معذور باشد، حکمش به طهارت با خاک -یعنی تیمم- تبدیل می شود.

پرسش ۷:

کسی که غسلی بر او واجب بوده ولی از حکم اطلاعی نداشته، و جوب غسل را نمی دانسته، غسل نکرده و نماز خوانده و روزه گرفته است، حکم نماز و روزه اش چیست؟ آیا قضا بر او واجب است؟ و اگر قضا بر او واجب است و نداند چه تعداد

۱۴..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

ایام روزه یا نماز را در این شرایط سپری کرده است، چه باید بکند؟

پاسخ:

هرگاه طهارت نباشد، نماز باطل می‌شود و همین‌طور روزه در مواردی که در آن‌ها طهارت شرط هست، و در صورت ندانستن تعداد، اقدام به قضا می‌کند تا برایش اطمینان حاصل شود که همه را قضا نموده است.

پرسش ۸:

آیا خونی که از زن حامله در نتیجه نقصی در جفت بیرون می‌ریزد، خون استحاضه محسوب می‌شود؟

پاسخ:

در وضعیتی که در این پرسش گفته شده است خون استحاضه محسوب می‌شود.

پرسش ۹:

آیا دست دادن با منداییان (صابئی‌ها)^(۱) و دیده‌بوسی با آن‌ها و خوردن از غذایشان جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

۱ - منداییان پیروان یحیای تعمید دهنده و یکی از اقلیت‌های مذهبی ایران، عراق و سوریه هستند. منداییان با نام صابئین نیز شناخته می‌شوند. در بعضی سنت‌های اسلامی آنان را به اشتباه ستاره‌پرست دانسته‌اند اما ایشان خود را پیروان یحیای پیامبر می‌دانند. (مترجم - منبع ویکی‌پدیا).

پرسش ۱۰:

گاهی با شخصی هندو یا مجوس برخورد می‌کنیم. آن‌ها با ما دست می‌دهند یا جاهایی مثل رستوران، شرکت و ... برایمان جای می‌آورند، چه‌بسا ظرف‌ها را می‌شویند یا ما را به دست مرطوب لمس می‌کنند، یا به‌عنوان مثال نجار یا نقاش هستند یا شغل دیگری دارند، وارد خانه‌هایمان می‌شوند و اینجا و آنجا را لمس می‌کنند. حدود تعامل با آن‌ها از نظر نجس و پاک بودن چیست؟ آیا به غسل و وضو نیاز داریم یا باید مکان و اشیا را پاک کنیم؟ در مورد خوردن و نوشیدن چگونه؟ چه در صورتی که این شخص از تهیه‌کنندگان غذا باشد؟ یا صرفاً آورنده‌اش باشد؟

پاسخ:

در مورد هندو و مجوس، تا هنگامی که به خداوند سبحان ایمان داشته باشند حکم به نجس بودنشان نمی‌شود؛ و در نتیجه اگر با رطوبتی که سرایت‌کننده باشد شما، غذا یا ظروفشان را لمس کنند اشکالی وجود ندارد.

پرسش ۱۱:

اگر بیماری را که در بستر مرگ است -پیش از اعلام فوت از سوی پزشکان- لمس کنیم، آیا غسل مسّ میّت بر ما واجب می‌شود؟

پاسخ:

غسل مسّ میّت واجب نیست مگر بعد از سرد شدن بدن میّت پس از مرگش و یقین پیدا کردن به اینکه او مرده است؛ و این مطلب در کتاب شرایع بیان شده است:

۱۶..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

(کسی که جسم مردهٔ انسان بعد از سرد شدن بر اثر مرگ و قبل از تطهیر (غسل یا تیمم میّت) لمس کند، غسل بر او واجب می‌گردد).

پرسش ۱۲:

تشکی با کلفتی بیش از ۲۵ سانتی‌متر با ادرار کودکی نجس شده است. این تشک را نمی‌توان با آب شست؛ چراکه آب داخلش می‌ماند و از آن خارج نمی‌شود. برخی شرکت‌ها وجود دارند که چنین زیراندازهایی را با ابزار مخصوصی شست‌وشو می‌کنند. چگونگی شستن و ضدعفونی کردن زیرانداز به این صورت است که فقط بخار آب داغ را با فشار بر تشک وارد می‌کنند و نه خود آب را. آیا تشک با این روش شستن، پاک می‌شود یا خیر؟

پاسخ:

می‌توان برای تطهیر آن، آب پیوسته‌ای را به آن رساند (مثل آبی که در لوله‌کشی خانه جریان دارد). همچنین مکان نجس شده را می‌توان با بخار پاک نمود. ولی عین نجاست، فقط با وارد کردن بخار آب پُرفشار پاک نمی‌شود؛ بلکه باید توسط آب فراوان مانند آب لوله‌کشی از بین برود یا برطرف شود یا اینکه بخار آب، مدت‌زمان نسبتاً بسیار طولانی بر آن چیره شود تا برای این کار کافی باشد و بخار، عین نجاست را از بین ببرد و مکان یا محل را پاک گرداند.

نماز

پرسش ۱۳:

گاهی اوقات نماز می‌گزارم درحالی که گویی کلماتی هستند که ادا می‌شود و

حرکاتی هستند خالی از خشوع. تلاوت سوره‌ها نیز برایم این گونه شده است؛ گویا تنها کلماتی هستند که بر زبان می‌رانم (استغفرالله)، چیزی از آن‌ها حس نمی‌کنم و تدبری در آن‌ها ندارم. افکار و اندیشه‌های کاری، خشوع را از من گرفته تا جایی که بسیاری اوقات در تعداد رکعت‌ها شک می‌کنم. ای آقای من! آیا راهی هست که مرا به آن ارشاد فرمایید تا از آنچه گفتم رهایی یابم؟

پاسخ:

در تمامی احوالت و نه فقط در نماز- بسیار یاد خدا باش.

پرسش ۱۴:

یکی از خواهران در حین نماز از افکار و اندیشه‌های بدی رنج می‌برد، به‌خصوص در خواندن قرآن و به‌ویژه بیش از همه در سوره یاسین؛ تا آنجا که می‌گوید می‌ترسد قرآن بخواند تا مبادا به‌عنوان مثال افکاری ضد آن آیه به ذهنش خطور کند. آیا راهی برای خلاص شدن از این وضعیت وجود دارد؟

پاسخ:

بسیار یاد خدا کند و اوقات فراغتش را با یاد (ذکر) پُر کند؛ حتی در حین کار کردن نیز می‌تواند با استغفار، حمد، شکر و تسبیح، ثناگوی یاد خدا باشد.

پرسش ۱۵:

آقای من! آیا خواندن قرآن، دعاها یا نماز و اهدای آن به شخصی زنده جایز است؟

۱۸..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۶:

وقتی طهارت ندارم، می‌ایستم و جلوی دختر کوچکم ادای نماز درمی‌آورم، چون او با من نماز می‌خواند؛ ولی من گفته‌های نماز را تکرار نمی‌کنم فقط در حین همه کارهای نماز بر محمد و آل محمد صلوات می‌فرستم. آیا این کار جایز است؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۷:

آیا فرقی بین قرائت قرآن از مُصحف و قرائت آن از دستگاه‌های الکترونیکی مثل تلفن و سایر موارد از نظر بهتر بودن یا استحبابش - وجود دارد؟ به‌خصوص اینکه این دستگاه‌ها در تنظیم قرائت و ترتیب عدد صفحات روزانه کمک می‌کنند و در هر مکانی در دسترس هستند.

پاسخ:

تفاوتی وجود ندارد.

پرسش ۱۸:

پرسشی در خصوص اوقات شرعی در مناطق نزدیک به قطب شمال دارم: بیشتر دو سؤال در مورد نماز و احکام آن در مناطق نزدیک به قطب شمال

فرستادم و با تفضلی که بر من و برادران مؤمن ساکن در کشورهای پیرامون قطب شمال نهادید، از شما پاسخ را دریافت نمودم و ما را از دشواری‌هایی که همگی مان پیش از وارد شدن به دعوت از آن‌ها رنج می‌بردیم رهایی بخشیدید؛ و الحمدلله رب العالمین.

در فصل تابستان در تاریخ‌های متفاوتی فجر از ما مخفی می‌شود و حتی ساعات آن با توجه به نزدیک یا دور بودن شهر به قطب متفاوت می‌شود، به همین دلیل به‌عنوان مثال- به شهر استکهلم سوئد بسنده می‌کنیم. اینجا در استکهلم هنگامی که فجر مخفی می‌شود (قابل تشخیص نیست) یک ساعت و نیم پیش از طلوع آفتاب در ماه رمضان امساک می‌کنیم، و نماز صبح را در آن مدتی که شما در فصل نماز مخصوص به مناطق نزدیک به قطب بیان فرمودید به‌جا می‌آوریم.

اما بار دیگر هنگامی که خورشید اندکی یعنی چند دهم درجه کمتر از زاویه ۱۹ درجه است، فجر برای ما ادامه می‌یابد و به‌سرعت بازمی‌گردد، یعنی زیر ۱۸ درجه و بالای ۱۹ درجه.

طول زمان تاریکی واقعاً کوتاه است و تنها بالغ بر یک دقیقه می‌شود و در روزهایی که در ادامه به دست آمدن فجر حقیقی برای ما پیش می‌آید این دقایق تاریکی طولانی‌تر می‌گردد.

در تاریخ ۲۴ اوت یا آگوست (معادل مرداد شمسی) هر سال فجر دوم بازمی‌گردد و این بازگشت ساعت یک و بیست‌وشش دقیقه صبح است و در این تاریخ خورشید ساعت پنج و بیست‌وپنج دقیقه برای ما طلوع می‌کند. این اطلاعات از طریق برنامه اینترنتی که مسیر حرکت خورشید و موقعیت فعلی آن در زیر افق

۲۰..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

و همچنین بالای افق بایمان ساعت و دقیقه بیان می‌کند به دست آمده است. مدت زمان بین دو طلوع حدود چهار ساعت است و این مدت را اگر با مدت زمان بین دو طلوع به عنوان مثال در منطقه خاورمیانه - که حدود یک ساعت و ربع تا یک ساعت و نیم است - مقایسه کنیم نسبتاً طولانی خواهد بود. این مدت زمان بین دو طلوع، روز به روز شروع به کوتاه شدن می‌کند اما این کوتاه شدن سریع نیست؛ مثلاً امروز که من نامه‌ام را می‌نویسم - یعنی ۲۰/۱۵/۹۹ - فجر ما در ساعت سه و نه دقیقه و طلوع آفتاب در ساعت شش و یک دقیقه است. همواره فاصله زمانی مثل همین مدت - یعنی دو ساعت و پنجاه و دو دقیقه - بزرگ است و این مدت همواره در مقایسه با مدت زمان بین دو طلوع در خاورمیانه زیاد است.

پرسش من و پرسش تعدادی از برادران انصار که من را برای نوشتن این نامه و مطرح نمودن آن برای شما - مولایمان - یاری داده‌اند تا حکم آن را بر ما روشن فرمایی:

آیا صرفاً پایین آمدن خورشید تا زیر ۱۹ درجه برای محقق شدن فجر کفایت می‌کند، حتی اگر مدت زمان بین دو طلوع نسبتاً زیاد باشد؟ و آیا ادا کردن نماز صبح در ابتدای این مدت و امساک کردن کسی که می‌خواهد در این روز روزه بگیرد، برایمان جایز است؟ و آیا این مدت واقع شده بین دو طلوع نسبتاً طولانی همان مدت شرعی است؟ حتی اگر در مقایسه با آنچه مثلاً در خاورمیانه واقع می‌شود به نسبت طولانی باشد؟

پاسخ:

اگر فجر شرعی با نور گسترده شده در افق ثابت شد، طلوع خورشید بعد آن به مدت سه ساعت یا بیشتر یا کمتر به آن آسیبی نمی‌رساند، و هنگامی که فجر طلوع کند وقت نماز صبح وارد شده و همین‌طور کسی که می‌خواهد روزه بگیرد امساک می‌کند. در مورد زاویه ۱۹ درجه که برای تشخیص فجر بیان کردم، این راه حل برای کسی است که به هیچ‌وجه نمی‌تواند فجر را رصد کند حتی اگر برای مدت معینی در سال باشد تا زاویه‌ای که با آن فجر صادق طلوع می‌کند را مشخص کند، اما با وجود امکان رصد کردن و تشخیص زاویه هر چند در زمان معینی - حتی اگر در شهر دیگری هم باشد- بر زاویه‌ای که از طریق رصد کردن به دست آمده است اعتماد می‌شود.

پرسش ۱۹:

پس از مطالعه پرسش شماره ۳۴۵ از پاسخ‌های روشن‌گر جلد ۴ روشن شد که اذان صبح اهل سنت، ۹۰ دقیقه پیش از طلوع خورشید است که همان فجر صادق از نظر یمان آل محمد علیه السلام هست. اکنون حکم شرعی کسی که پس از اذان اهل سنت می‌خورد و معتقد بوده فجر صادق، بیست دقیقه پس از اذان آن‌ها است و سپس روشن شد که آن‌ها پس از فجر صادق می‌خورند و این کارشان از روی جهل و نادانی بوده است، چیست؟

پاسخ:

در پرسش، عبارتی وجود دارد که دقیق نیست و به بنده نسبت داده شده است؛ اینکه من گفته‌ام فجر صادق نود دقیقه پیش از طلوع خورشید است. امیدوارم پاسخ

۲۲..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

مرا در کتاب پاسخ‌های روشنگر با دقت مطالعه کنی. موضوع را در پاسخم رتبه‌بندی نموده‌ام:

در خصوص وقت صبح، اگر امکانش برایت وجود دارد با علامت‌هایی که در کتاب شرایع شرح داده‌ام، تحقیق کن؛ در غیر این صورت هنگامی است که خورشید در ۱۹ درجه زیر افق قرار گرفته باشد و اگر این نشد، یک ساعت و نیم یعنی ۹۰ دقیقه پیش از طلوع هست.

به‌طور معمول رسیدن به مسئله ترتیب وقت فجر بنا بر زاویه خورشید به راحتی امکان‌پذیر است. برنامه‌هایی در اینترنت وجود دارد که به راحتی و به آسانی از طریق آن‌ها می‌توان وقت فجر را در مکانی که شما در آن هستید، دانست. این روش برای هنگامی است که از فهمیدن وقت با استفاده از دیدن همان‌طور که در پاسخ بالا بیان کردم- ناتوان باشید. مسئله ۹۰ دقیقه، حکمی عمومی است که کسی که در اضطرار قرار دارد از آن استفاده می‌کند؛ همان‌طور که مسئله را در مورد احکام نماز و روزه در قطب و اطرافش بیان نمودم.

اما در مورد پرسش از کسی که با تلاش و جدیت، وقت صبح را به دست آورده و در مورد حکم شرعی کوتاهی نورزیده، ولی در نهایت به وقتی ظنی رسیده که بعداً برایش مشخص شده که اشتباه کرده است، در نماز و روزه اش اشکالی نیست؛ البته تا زمانی که مربوط به گذشته است و وقت انجام دادنش گذشته باشد.

پرسش ۲۰:

آقای من! فقهای گمراه قبله را تغییر داده و ما را سرگردان کرده‌اند! وقتی به

مرقدهای ائمه اطهار می‌رویم با تغییر قبله به مقدار تقریباً ۳۰ درجه به سمت راست روبه‌رو می‌شویم! وقتی از آن‌ها می‌پرسیم می‌گویند: قبله قدیم صحیح نبود و مراجع فهمیده‌اند که آن قبله اشتباه بوده است! ما چه کنیم؟ به چه سمتی نماز بخوانیم؟

پاسخ:

«هیئت شرعی» برای دقیق کردن قبله در مرقدهای ائمه و اماکن مقدس انتخاب شده‌اند، و انشاءالله خداوند کارهایشان را برای دقیق کردن و اعلان هرگونه خللی در آن لا‌اگر یافت شود- آسان می‌گرداند.

پرسش ۲۱:

آیا بسنده کردن به اذانی که از تلویزیون پخش می‌شود، جایز است؛ البته اگر اذان موافق با وقت محلی شهر باشد یا یک دقیقه از آن جلوتر یا مقداری از آن عقب‌تر باشد؟

پاسخ:

اگر در مورد وقت نماز باشد، بسنده کردن به آن جایز است؛ ولی برای شما بهتر است اذان را خودتان بگویید.

پرسش ۲۲:

من به بیماری تنگی نفس دچار هستم و گاهی در حین به‌جا آوردن نماز دچار تنگی نفس شدیدی می‌شوم به طوری که به‌جا آوردن نماز به شکل معمول آن برایم دشوار می‌گردد مگر با درد و رنج فراوان. آیا می‌توانم در حین نماز «اسپری تنگی

۲۴..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

نفس» استفاده کنم؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۲۳:

حکم نمازخواندن در زیر سقفی که زیرش ماده مخدر استعمال شده است

چیست؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۲۴:

زنی نماز می‌خواند و در حین نماز متوجه می‌شود که مقداری از بدنش هویدا

شده است. آیا نمازش صحیح است یا باطل؟

پاسخ:

آن را می‌پوشاند و نمازش صحیح است.

پرسش ۲۵:

آیا صحیح است که نماز یک روز را مثلاً به نیابت از چند شخص مرده قضا

کنم؟ اینکه نیت کنم که نماز صبح، ظهر و عصر، و مغرب و عشا را به قضای

والدین و برادران مرده‌ام با یک نیت به جا آورم؟

پاسخ:

یک نماز به نیابت بیش از یک مرده صحیح نیست؛ اما اگر (فقط) می‌خواهی

ثواب آن را اهدا کنی می توانی ثواب یک نماز را به بیش از یک مرده اهدا نمایی.

پرسش ۲۶:

آیا نماز خواندن در قطار در حالی که در حرکت مستمر است- جایز است؟

پاسخ:

بله؛ نماز در قطار، هواپیما یا هر وسیله نقلیه جایز است.

پرسش ۲۷:

برخی از برادران در کادر شبکه «المنقذ العالمی» (منجی بشریت) در مورد حکم سخن گفتن در حین دو خطبه نماز جمعه می پرسند؛ در این خصوص که برخی از راهنمایی ها از اتاق فرمان یا فیلم بردارها را نمی توان با اشاره رساند و در نتیجه مجبور به سخن گفتن با یکدیگر می شوند.

پاسخ:

در صورت وجود ضرورت، سخن گفتن جایز است، ولی به کم ترین حد ممکن و با قصد تأثیر نگذاشتن بر دیگران.

پرسش ۲۸:

شخصی در روز جمعه ۲۰۱۵/۹/۱۸ ساعت ۸ شب به مسافرت می رود و ساعت ۶:۵۰ شب در روز شنبه ۲۰۱۵/۹/۲۷ برمی گردد. آیا نمازش شکسته است یا خیر؟ زیرا مجموع روزها ۱۰ روز است، ولی این مجموع با توجه به ساعت ها ۸ روز و ۲۳ ساعت هست. آیا حساب بر حسب تعداد ساعت ها است مثل عادت زنانه- یا صرفاً بر حسب تعداد روزها؟ و در صورتی که بخواهد طی مسافت را فقط به قصد

۲۶..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

شکستن انجام دهد (یا به همراه نیت دیگری) حکمش چیست؟ چه از روی عمد باشد یا از اصل حکم بی اطلاع باشد؟

پاسخ:

اگر مسافر در مکانی ده روز یا بیشتر اقامت کند نماز و روزه اش تمام می شود و چنانچه به شهری که در آن نیت اقامت کرده پیش از زوال خورشید (نیمروز) رسیده باشد روز اول را مانند روز اقامت محسوب می کند، و اگر بعد از زوال رسید آن را به حساب نمی آورد، و باید حداقل تا ماندن بعد از زوال (نیمروز) روز دهم نیت کرده باشد، در غیر این صورت او از نظر تمام بودن نماز و روزه در این شهر، مقیم به حساب نمی آید.

پرسش ۲۹:

من در جایی کار می کنم که پنج روز در هفته در شهرها طی مسافت شرعی می کنم به طوری که نماز را تمام می خوانم و روزه می گیرم. اکنون در مرخصی هستم و می خواهم به خارج از شهر سفر کنم. آیا در این سفرم که به مدت یک هفته اقامت در خارج شهر است حکم «کثیر السفر» بر من منطبق می شود؟

پاسخ:

تا زمانی که وضعیت پیشینت را تغییر نداده ای در همه حال بر حکم تمام بودن باقی می مانی. می توانی پاسخ این مسئله و جزئیاتش را در پاسخ های فقهی که پیشتر بیان کرده ام، بیابی.

پرسش ۳۰:

در مورد حد ترخص، جاهایی هستند که در اطراف آن‌ها خانه‌های پراکنده یا کارخانه‌های یخ‌سازی یا انبار یا نظایر آن‌ها وجود دارند و تا مسافتی که کوتاه هم نیست امتداد می‌یابند. آیا این ساختمان‌ها جزو شهر به حساب می‌آیند؟

پاسخ:

اگر میان آن‌ها و شهر انقطاعی (فاصله‌ای) وجود نداشته باشد، امتداد شهر به محسوب می‌شوند.

پرسش ۳۱:

آیا وقتی نماز واجبی به جا می‌آورم، جایز است شخص مرده‌ای را در ثوابش و اجرش با خودم شریک گردانم؟ مثلاً نیت کنم که به نیابت از خودم و پدر مرحومم در همان وقت نماز ظهر را بخوانم؟ و همین‌طور در مورد نوافل؟ و اگر این کار در انجام فرایض جایز نباشد و پیش‌تر این کار را در فرایض انجام داده باشم، آیا اعاده بر من واجب است؟

پاسخ:

می‌توانی ثواب فریضه‌ای که می‌خوانی را به مرده اهدا کنی، ولی جایز نیست که فریضه را اهدا کنی یا آن را با کسی شریک گردی.

روزه

پرسش ۳۲:

حکم دانش‌آموزان مراحل پایانی - ششم ادبی و علمی - در مورد روزه چیست؟

۲۸..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

چون روزه باعث سرگیجه و گاهی نفهمیدن مطالب می‌شود؛ و برخی دیگر می‌گویند: به سبب تشنگی و سختی نمی‌توانیم به‌خوبی به سؤالات پاسخ دهیم، به‌خصوص اینکه امتحانات در سالن‌هایی است که در آن‌ها هیچ‌گونه وسیلهٔ سرمایشی وجود ندارد.

پاسخ:

این دانش‌آموزان می‌توانند افطار کنند (روزه نگیرند).

پرسش ۳۳:

در فهم این عبارت از کتاب «شرایع-جلد ۱» دچار اشکال شده‌ام: «هر آنچه از راهی غیر از حلق وارد بدن شود روزه را باطل می‌کند به‌جز تزریق غیرمغذی».^(۱) اماله با مایع از مفطرات روزه است؛ چرا در اینجا استثنا شده است؟

پاسخ:

منظور از عبارت «حقنه» در اینجا تزریق عضلانی یا وریدی هست، و «حقنه‌ای» که باطل‌کنندهٔ روزه است، اماله با مایع (تنقیه) است. آنچه در اینجا قصد شده، تزریق با سرنگ (آمپول) از طریق ورید یا عضله است؛ چرا که این مورد هم ممکن است به داخل شکم برسد.

پرسش ۳۴:

اگر زنی نداند که استحاضه باطل‌کنندهٔ روزه است و در طول این سال‌ها روزه

۱- این پرسش به جهت وجود کلمهٔ «حقنه» در متن عربی که محل اشکال و شبهه است پرسیده شده، و در ترجمهٔ فارسی کتاب با توجه به عبارت «تزریق غیر مغذی» چنین ابهامی وجود ندارد. (مترجم)

می گرفته، آیا این روزه‌ها باطل است و باید قضا کند؟

پاسخ:

روزه‌ها را قضا می‌کند.

پرسش ۳۵:

اگر خورشید طلوع کند و زنی صبح هنگام یا ظهر در وضعیت استحاضه بوده و غسل نکرده باشد، آیا روزه‌اش را باطل می‌کند؟

پاسخ:

اگر بر غسل‌هایی که بر او واجب شده است خللی وارد کند روزه‌اش صحیح نیست و این مطلب را در کتاب شرایع بیان کرده‌ام. و اگر در غسل‌هایی که بر او واجب شده خللی وارد نکند روزه‌اش صحیح است، و غسل‌های واجب برای پاک شدن از استحاضه را در کتاب شرایع به تفصیل بیان کرده‌ام.

پرسش ۳۶:

آیا گرفتن پول در برابر قضای روزه اموات جایز است؟

پاسخ:

به‌جا آوردن عبادات در برابر پول صحیح نیست و این مطلبی است که پیشتر پاسخش را داده‌ام. و دریافت پول تنها در برابر حج نیابتی جایز است؛ زیرا مبلغ گرفته شده برای سفر و مایحتاج آن است و برای ادای خود عبادت نیست. پاسخی که پیشتر داده شده است:

پرسش ۲۱۱:

یکی از مؤمنان مبلغ ۱۰ هزار به‌عنوان اجرت نماز پدر فوت‌شده‌اش، به من داده است. حکم این امانت چیست؟

فرستنده: حبیب خریط علی - نجف اشرف

پاسخ:

بسم‌الله الرحمن الرحیم، والحمدلله رب‌العالمین.
دریافت اجرت در برابر نماز خواندن یا روزه گرفتن به نیابت از مرده باطل است چرا که در چنین نماز و روزه‌ای نیت نزدیک شدن به خداوند سبحان نیست؛ چرا که اگر اجرتی نباشد برای این متوفی نمازی خوانده و روزه‌ای گرفته نمی‌شود؛ بنابراین چنین نماز و روزه‌ای با نیت نزدیکی به مال انجام می‌شود نه با نیت نزدیکی به خداوند. اگر مرده پسر بزرگی که قضای آنچه بر ذمه والدینش است بر او واجب باشد، نداشته باشد و یا پسری دارد ولی توانایی قضای آنچه بر ذمه‌شان است را نداشته باشد و داوطلبی هم یافت نشود که ذمه این متوفی را بری کند، به‌جای هر روز روزه یک مد طعام و به‌جای نماز یک شبانه‌روز نیز یک مد طعام صدقه بدهد و با این مال بر اساس تفصیلی که پیش‌تر گفته‌شده است عمل نماید. والحمد لله.

پرسش ۱۲۱:

آیا دریافت اجرت در برابر حج به نیابت از متوفی جایز است؟ یا مانند نماز و روزه جایز نیست؟

فرستنده: حسین هلالی

پاسخ:

بسم الله الرحمن الرحيم، والحمد لله رب العالمين.
جایز است.

پرسش ۳۷:

پرسشی را که در کتاب «پاسخ‌های فقهی» وارد شده بود به شرح زیر خواندیم:

پرسش ۴۲:

آیا دیدن هلال با چشم غیر مسلح شرط است؟ یا صرفاً دیدن ماه کفایت می‌کند حتی اگر با استفاده از تجهیزات مدرن امروزی مانند تلسکوپ و نظایر آن باشد؟

پاسخ:

می‌توان از تجهیزات و وسایل برای معین کردن مکان، ارتفاع و سمت و سو استفاده کرد. اما دیده شدن هلال تنها با چشم غیر مسلح ثابت می‌گردد.

ولی با تکامل علم و رصد منازل هلال از سوی ستاره‌شناسان به شکل دقیق و تصویر ماه پایان ماه تا رسیدن به محاق و تحدیب آغاز هلال ماه به ساعت و ثانیه مشخص شده است. این علاوه بر آن است که روایات تأکید دارند بر اینکه هلال با محاسبه و علم قاطع تثبیت می‌شود و قرآن کریم نیز تأیید می‌نماید که معانی رؤیت منحصر به چشم نمی‌باشد. اضافه بر اینکه چشم دچار اشتباه می‌شود و قطع و یقین

۳۲..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

ندارد. چه‌بسا این تکامل علمی در حوزه ستاره‌شناسی، دعوتی ربانی برای یکپارچه کردن امت در مواقیت روزه و اعیاد مسلمین باشد. نظر شما برای تشخیص ابتدای ماه‌ها از طریق دیدن با چشم و علوم قطعی چیست؟

پاسخ:

هلال با حکم خلیفه و جانشین خدا ثابت می‌شود، و تا هنگامی که رسیدن به حکم او امکان‌پذیر باشد، این حکم سخن نهایی است. جانشین خدا احتیاجی به دیدن با چشم ندارد تا ابتدای ماه برایش ثابت شود.

خمس

پرسش ۳۸:

بنده از ساکنین کشور کویت در قبل از وقایع ۱۹۹۰م بوده‌ام. وقتی ارتش عراق داخل کویت شد بیشتر مردم منازل را ترک گفته، به کشورهای مجاور مسافرت کردند، و بیشتر این خانه‌ها توسط باقی‌ماندگان در کویت یا ارتش عراق مورد سرقت قرار گرفت. در منطقه‌ای که من در آنجا ساکن بودم خانه‌ای بود که ساکنانش مسافرت کرده و آن را ترک گفته بودند و یکی از خویشاوندانشان که باقی‌مانده بود و مسافرت نکرده بود به این خانه رفت و آمد داشت. او به جهت سرکشی از اموال این خانه و اطمینان از سرقت نشدنشان به آنجا می‌رفت.

به‌طور تصادفی این شخص با یکی از اقوام من که سربازی در ارتش عراق بود روبه‌رو می‌شود. فامیل صاحب‌خانه با فامیل من توافق می‌کند که اموال این خانه را به او بفروشد. فامیل من این دارایی‌ها را برای اینکه با خودش به عراق ببرد از او

می‌خرد و به او مبلغی که بر آن توافق کرده بودند را پرداخت می‌کند و من نمی‌دانم که این معامله آیا با اجازه صاحبان خانه بوده است یا نه.

این فامیل من بعضی از این اموال را به من داده که پیوسته و تا هم‌اکنون نزد من بوده و هست و از آن‌ها استفاده می‌کرده‌ام و بعضی از آن‌ها از بین رفته است. اکنون می‌خواهم خمس آن‌ها را پردازم ولی چگونگی این کار را نمی‌دانم. آیا این اموالی که فامیل به من هدیه کرده است مال حرام قلمداد می‌شود؟ و اینکه اثاث با آن مخلوط شده و آیا اثاث خانه‌ام مال حرام مخلوط شده یا حرام به حساب می‌آید؟ یا اینکه آن اموال حلال می‌باشند؟ در هر دو حالت چگونه می‌توانم خمس آن‌ها را پردازم؟ اگر بتوانم آن‌ها را از یکدیگر تمیز بدهم یا در حالتی که نتوانم.

پاسخ:

طبق وضعیتی که در بالا روشن شد به اینکه این اموال دزدی باشد حکم نمی‌شود.

پرسش ۳۹:

فروشنده دوره‌گرد عربی ساکن کویت بود. او قسطی به خانه‌ها فرش می‌فروخت. به خریدن فرش از او اقدام و چند تا از اقساط آن را هم پرداخت کردیم. بعد از وارد شدن ارتش عراق به کویت فروشنده برای دریافت باقی اقساط نیامد و بعد از آن چون به عراق نقل مکان کردیم نتوانستیم مکان اقامتش را بفهمیم. با توجه به اینکه مبلغ باقی‌مانده فروشنده را محاسبه و به نیت رد مظالم پرداخت کردم، آیا این کار برای حلال کردنش کفایت می‌کند؟ و اگر استفاده شده باشد

آیا باید خمسش را هم بدهم؟

پاسخ:

چیزی بر عهده شما نیست.

پرسش ۴۰:

اسباب و اثاثیه‌هایی از بازار یا از دست مردم طی مدت وارد شدن ارتش عراق به کویت خریداری کردم و در حال حاضر از آن‌ها در خانه‌ام استفاده می‌کنم. آیا این اموال حلال به حساب می‌آیند یا حرام؟ و با آگاه بودن یا آگاه نبودنم از دزدی بودن این اموال، آیا خمس آن‌ها بر من واجب است؟

پاسخ:

اگر شما بدانی که چیزی سرقتی است باید همان کالا یا قیمت آن را به صاحبانشان - اگر آن‌ها می‌شناسی - بازگردانی، و اگر آن‌ها را نمی‌شناسی قیمت آن را صدقه می‌دهی. اگر از سرقتی بودن کالا آگاهی نداشته باشی چیزی بر عهده شما نیست، حتی اگر به واقع سرقتی بوده باشد.

پرسش ۴۱:

دستگاه تهویه هوایی دارم که از یکی از خانه‌هایی که صاحبانش ترکش کرده و رفته بودند دزدیده بودم و نمی‌توانم آن را صاحبش برسانم تا ذمه‌ام را بری نمایم. با توجه به اینکه مبلغ آن را حساب و بانیت رد مظالم پرداخت کرده‌ام، آیا این کار برای بری کردن ذمه‌ام کفایت می‌کند؟ و با توجه به اینکه از آن استفاده کرده‌ام آیا باید خمسش را نیز بپردازم؟

پاسخ:

با توجه به ناتوانی شما از دست یابی به صاحبش، صدقه‌ای که گفתי پرداخت کرده‌ای به همراه استغفار کفایت می‌کند.

حکم جهاد دفاعی

پرسش ۴۲:

در مورد انصار امام مهدی (علیه السلام) در تلعفر، بلد و مناطقی که توسط تروریست‌ها و داعش مورد حمله قرار گرفته‌اند، آیا انصار می‌توانند به عشایر یا قوای امنیتی - که از مناطقی که مورد تهاجم تروریست‌ها قرار گرفته‌اند دفاع می‌کنند - ملحق شوند یا به آن‌ها بپیوندند؛ از حیث دفاع از خود به خصوص هنگامی که این مناطق به محاصره درمی‌آیند و ارتشی برای دفاع از آن‌ها وجود ندارد! طبق آنچه من فهمیده‌ام، ساکنان تلعفر و ساکنان بلد محاصره شده‌اند. ما در این موضوع چندین پرسش به مکتب در نجف ارسال کرده‌ایم.

پاسخ:

خداوند توفیق‌تان دهد و گام‌هایتان را استوار بدارد! دفاع از خود نیازی به کسب اجازه ندارد؛ هر کسی که می‌بیند شهرش در معرض جنگ قرار گرفته یا ممکن است در معرض تهاجم قرار گیرد، حق دارد هر کاری را که برای دفاع می‌تواند به انجام برساند، انجام دهد - خداوند حفظتان کند و از هر بدی دورتان بدارد - و مؤمنانی - خدا حفظشان کند - که در مناطق دیگر مثل بغداد هستند باید آماده باشند

و خود را برای شرایط بدتر آماده کنند. والسلام علیکم ورحمت‌الله و برکاته.

پرسش ۴۳:

ما اندک شماری از انصار از مناطق مختلف و در منطقه سیده زینب (علیها السلام) ساکن هستیم. در این ایام اخیر خبر رسید که تکفیری‌ها بر بصری شام در درعا تسلط پیدا کرده‌اند. آنجا منطقه‌ای شیعی است که مدتی طولانی در برابر تهاجمات پیاپی مقاومت می‌کرده‌اند و اخیراً پس از کشتن عده‌ای و اسیر شدن عده‌ای دیگر به دست تکفیری‌ها سقوط کرد، و بقیه توانستند منطقه را از زن‌ها و بچه‌ها خالی کنند و به منطقه سیده زینب (علیها السلام) در شام بگریزند؛ آن‌هم پس از آنکه برخی از آن‌ها فاصله‌ای واقعاً طولانی را طی کردند. امروز تکفیری‌ها بعد از بصری شام در اندک ایامی بر شهر ادلب در شمال سوریه (که تقریباً ۴۰۰ کیلومتر تا دمشق فاصله دارد) تسلط پیدا کرده‌اند و دو شهر شیعه‌نشین به‌طور کامل محاصره و هرگونه خطوط امداد رسانی قطع شده است، و به‌طور قطع اگر تکفیری‌ها بتوانند بر آن‌ها مسلط شوند به وضعیت هولناکی دچار خواهند شد و مثل بصری شام - هیچ راهی برای فرار باقی نخواهد ماند.

بنابراین قرار بر این شد که بعد از جمع شدن مجاهدان مسلح شیعه در سیده زینب (علیها السلام) که در جبهه رژیم می‌جنگد، به ادلب رفته، راهی برای خالی کردن شهرهای محاصره‌شده از زنان، بچه‌ها و مسن‌ترها باز کنند. تکلیف ما در این اوضاع و احوال چیست؟ و آیا کسی که می‌خواهد در این عملیات مشارکت داشته باشد می‌تواند به آن‌ها بپیوندد؟ به‌خصوص اینکه بیشتر ما بستگانی در این شهرها داریم.

پاسخ:

کسی که می‌خواهد در دفاع از این شهرها و نجات ساکنان آن‌ها مشارکت داشته باشد می‌تواند شرکت کند؛ و پیش‌تر گفتم و تکرار می‌کنم: دفاع، نیازی به فتوا یا حکم شرعی ندارد، هرکسی می‌تواند به دفاع از سرزمین و شهر خود و ساکنان آن اقدام کند.

نذر

پرسش ۴۴:

اگر چندین نذر کرده ولی آن‌ها را فراموش کرده باشم، چه کنم؟

پاسخ:

با وجود فراموشی کامل، چیزی بر عهده نخواهد بود و با به یاد آوردن برخی جزئیات طبق آنچه به یاد آورده‌ای (به نذرت) وفا کن و تا آنجا که اطمینان حاصل کردی که به نذرت وفا نموده‌ای به جا آور.

پرسش ۴۵:

زنی نذر کرده اگر آنچه برایش نذر کرده است محقق شود یک ماه روزه بگیرد، و اکنون که آن کار انجام شده، شوهرش نمی‌پذیرد که او طبق نذرش روزه بگیرد.

پاسخ:

اگر این امکان وجود داشته باشد که نذر باعث سلب برخی از حقوق شوهر

۳۸..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

شود مثل نذر روزه یا حج یا زیارت و امثال آن- و شوهر مؤمن باشد، اگر شوهر اجازه ندهد نذر زن صحیح نیست.

پرسش ۴۶:

نذر کرده‌ام اگر فرزندانم در مدرسه با معدل بالا قبول شوند آن‌ها را به زیارت مرقد یکی از امامان (علیهم‌السلام) ببرم، و نذر کرده‌ام چیز خاصی را توزیع کنم. شکر خدا خواسته‌ام محقق شد ولی مشکل این است به جایی دیگر منتقل شده‌ام و به هیچ وجه نمی‌توانم به آن مرقد بروم. چه کنم؟ خداوند توفیق‌تان دهد! و آیا نذر بر ذمه‌ام باقی می‌ماند اگر خداوند آن را واجب کرده باشد؟

پاسخ:

اگر به دلیل شرایطی نمی‌توان به آن مکان رفت و بتوان آن شرایط خاص را برطرف نمود، باید پس از رفع آن شرایط نذر را به‌جا آورد؛ اما اگر وفا به نذر به هیچ وجه امکان‌پذیر نباشد - که در این پرسش چنین گفته شده - اگر نتوانید به آن وفا کنید اشکالی وجود نخواهد داشت، ولی مستحب است با زیارت یکی از معصومین (علیهم‌السلام) به نذر وفا شود.

خوردنی‌ها و نوشیدنی‌ها

پرسش ۴۷:

آیا خوردن جلبک دریایی برای درمان جایز است؟

پاسخ:

خوردن آن، چه به عنوان غذا و چه برای درمان جایز است.

پرسش ۴۸:

آیا خاویار - که تخم ماهی ماده است - برای مصرف خوراکی حلال است؟

پاسخ:

خوردن خاویار (تخم ماهی) حلال است و اشکالی در آن نیست.

پرسش ۴۹:

از امام احمد الحسن (علیه السلام) وارد شده است خوردن استخوان و غضروف حرام است و جایز نیست. آیا این حکم، تمام انواع ذبح شده‌ها و همین طور ماهی‌ها را در برمی گیرد؟

پاسخ:

شامل تمام ذبح شده‌ها و همین طور ماهی‌ها می شود، مگر آن استخوان‌های ماهی که نمی توان خارجشان نمود که در این صورت اشکالی در خوردنشان وجود ندارد.

پرسش ۵۰:

آقای من! در پاسخ پیشیتان در کتاب «پاسخ‌های فقهی - مسائل متفرقه: جلد ۱» در مورد ماهی، حکمش و تذکیر بودنش فرموده بودید: (اگر بدانید فلس یا پولک دارد خوردنش جایز است؛ چراکه برای تذکیر شدن ماهی باید زنده از آب گرفته شود - چه صیاد مسلمان باشد یا نباشد - و این ماهی‌های وارداتی که با تور یا ادوات صید ماهی صید می شوند مذکری محسوب می شوند حتی اگر صیاد مسلمان نباشد).

۴۰..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

پرسش من: آیا طبق گفته‌ی فروشنده مسیحی یا کافر مبنی بر اینکه ماهی‌هایی که در بازارهای شهرهای غربی به فروش می‌رسند به همان روشی که آقای من در پاسخ قبلی‌تان فرموده‌اید تذکیر شده است می‌توان اطمینان حاصل کرد؟ اگر این مطلب را از فروشنده پرسیم و به ما پاسخ دهد که او آگاهی ندارد و از نحوه‌ی صید ماهی اطلاعی ندارد چه باید کنیم؟ آیا در این صورت خریدن و خوردن ماهی‌هایی که او می‌فروشد جایز است؟

پاسخ:

اگر اطمینان داشته باشی که فروشنده در آنچه می‌گوید راست گو است، اعتماد بر سخن او جایز است، اما اگر فروشنده آگاه نباشد شما باید با روشی دیگر درباره‌ی وضعیت ماهی‌هایی که او عرضه می‌کند تحقیق کنی و پس از اطمینان پیدا کردن به تذکیر بودنش، می‌توانی آن‌ها را تناول نمایی.

پرسش ۵۱:

پیشتر از امام علیه السلام درباره‌ی ماهی‌ها بیه‌ویژه ماهی تُن - سؤال شد. ظاهراً در ماهی تُن پولک دیده نمی‌شود ولی خوردنش حلال است. انواع دیگری از ماهی‌ها به‌خصوص ماهی‌های دریایی - نیز وجود دارند که از نظر صاف بودن سطح خارجی‌شان مشابه ماهی تن هستند؛ مثل: شیر ماهی، خباط، ماهی قباد، صافی، سوکلا و ماهی‌های دیگر. بیشتر این ماهی‌ها بزرگ‌اند و از ماهی‌های کوچک تغذیه می‌کنند به‌غیراز صافی که از گیاه تغذیه می‌کند و بزرگی‌اش مثل ماهی زبیدی است. آیا این گونه‌ها حلال هستند و آن‌ها را مثل ماهی تن در نظر بگیریم؟ در بازارهای کشورهای حاشیه‌ی خلیج به همین صورت است و همه این ماهی‌ها را

می خورند.

پاسخ:

خوردن شیر ماهی (*scomberomorus cavalla*) جایز است.

خوردن خباط (*Scomberomorus maculatus*) جایز است.

خوردن قباد (*Thunnus albacares*) جایز است.

خوردن صافی (*Siganus Javus*) یا (*Siganus canaliculatus*) یا (*Siganus*)

luridus) همگی جایز است.

خوردن سوکلا (*Rachycentron Canadum*) جایز است.

پرسش ۵۲:

حکم ماده منی شکل داخل تخم مرغ چیست؟ اگر حرام است چگونه می توان

آن را خارج نمود؟

پاسخ:

اگر منظور شما تخم پرنده ای است که خورده می شود، ولی اگر با اسپرم تلقیح

یافته باشد -مثل تخم مرغ بارور شده- اشکالی در آن وجود ندارد، نجس شمرده

نمی شود و لازم نیست چیزی از آن خارج شود.

پرسش ۵۳:

آیا خوردن چیزی به نام نمک مرغ (*Chicken Salt*) که در بازارها فروخته

می شود جایز است؟

پاسخ:

۴۲..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

حلال یا حرام نبودن بر اساس محتویات مشخص می‌شود نه بر اساس نام‌گذاری، و به نظر من غالباً این نوع نمک، همان نمک معمولی به همراه برخی ادویه‌جات و مواردی است که اشکالی در خوردنشان وجود ندارد؛ اما شما همواره محتویات هر چیزی را که می‌خری مطالعه کن تا مطمئن شوی شامل چیزی که خوردنش حرام یا نجس باشد، نیست.

پرسش ۵۴:

شروط ذبح و به‌خصوص ذبح مرغ را خواندم؛ اینکه واجب است ذبح‌شده را روبه‌قبله کنیم. پرسش من: آیا واجب است ذبح‌کننده هم روبه‌قبله باشد؟ یا این مورد از شروط نیست؟

پاسخ:

چنین چیزی شرط نیست.

پرسش ۵۵:

در هنگام طبخ کردن مرغ، خون سرخی از آن بیرون می‌زد و روان می‌شد و برای مدتی، هر وقت آن را تمیز می‌کردم، خون از آن روان می‌شد.... آیا این طبیعی است؟ حکم این خون چیست؟ آیا خوردن این گوشت جایز است؟

پاسخ:

اشکالی در آن نیست و خوردنش جایز است. خونی که پس از ذبح، در بدن حیوان ذبح‌شده باقی می‌ماند، پاک است.

پرسش ۵۶:

حکم گوشت گاوی که پیش از ذبح شدن به آن آنتی بیوتیک تزریق و بعد ذبحش می کنند چیست؟ حکم فروختن آن چیست؟ با توجه به اینکه پزشکها می گویند این کار ضرر دارد (ضرر برای انسانی که از آن گوشت می خورد).

پاسخ:

اشکال شرعی ندارد.

پرسش ۵۷:

در غرب از افزودنی های حاصل از منشأ حیوانی برای غذاها استفاده می شود. این مواد در کیکها، نان و کلوچهها، شیرینی جات و موارد بسیار دیگری مورد استفاده قرار می گیرند. این مواد با شماره هایی که به E-numbers معروف هستند شناخته می شوند. به عنوان مثال این ماده:

E471 Mono- and diglycerids

Origin: Synthetic fats, produced from glycerol and natural fatty acids, mainly from plant origin, but also fats of animal origin

و این ماده:

E452 polyphosphate

Phosphate in Europe is also obtained from animal bones

و دهها مورد دیگر از ترکیبات و افزونه هایی که از منشأ حیوانی گرفته شده اند.

آیا اینها حرام هستند؟

پاسخ:

در استفاده از هر ماده ای که ماحصل فرآیندهای شیمیایی باشد از نظر نجس

۴۴ پاسخ‌های فقهی ج ۴

بودن- اشکالی وجود ندارد. بنابراین حتی اگر اصل و منشأ این مواد از عامل نجس بوده باشد (مثل خوگ، مردار، شراب، مست کننده و) پاک محسوب می‌شوند.

پرسش ۵۸:

رنگ قرمز دانه (پودر کارمن)^(۱) در برخی تولیدات غذایی برای قرمز یا گلی رنگ کردن یا افزودن شبیه این رنگ‌ها به محصول مورد استفاده قرار می‌گیرد، و در مواد مورد استفاده برای شیرینی جات کودکان، آب‌میوه‌ها، کیک و برخی محصولات گوشتی مثل مارتادلا و موارد دیگر موجود است.

معمولاً نوشته یا علامتی که برای دلالت بر وجود این ماده (حشره) در ماده غذایی نوشته می‌شود E120 یا RED40 یا Cochineal یا Carmine است و گاهی به جای عبارت‌های مذکور عبارت «رنگ قرمز از مواد طبیعی است» روی محصولات درج می‌شود و به نظر من، منظور همان ماده است اما نمی‌خواهند نامی از آن برده باشند؛ زیرا برخی نسبت به این اسم‌ها حساسیت نشان می‌دهند و محصول به فروش نمی‌رسد، و چه بسا عبارت «مواد طبیعی» باعث جذب مردم نیز بشود. در این اواخر روی برخی از محصولات هیچ عبارتی از این ماده به‌عنوان اجزای محصول آورده نمی‌شود یا نام آن را به همان عبارت گفته شده تغییر می‌دهند و بعضی از آن‌ها پس از اینکه این ویدیوها منتشر شد این ماده را به تولیدات خود اضافه نمی‌کنند. با توجه به اینکه این ماده ربطی به طعم و مزه غذا ندارد و فقط

۱- پودر کارمن استخراج شده از حشره کارمن. رنگ قرمز دانه مکزیکی توسط FDA بی‌خطر تشخیص داده شده است و در صنایع غذایی کاربرد دارد. پودر کارمن با کد ای ۱۲۰ (E120) هم شناخته می‌شود. (مترجم - منبع ویکی پدیا فارسی).

برای رنگ قرمز و طیف‌های آن رنگ مورد استفاده قرار می‌گیرد، اما طعم یا بوی غذا به همان صورت باقی می‌ماند حتی اگر این رنگ را از بین ببرند.

به علاوه به نظر من این گونه می‌رسد که این ماده، ناشی از فرآیندهای شیمیایی نیز نیست و خداوند داناتر است؛ فقط پودر می‌شود و برای رنگی کردن به محصول اضافه می‌شود - که در فیلم ویدیویی مشخص است - به طوری که در برخی از تولیدات نقاط سیاهی از اجزای این حشره پودر شده آشکار است تا چنین توهمی را در مردم ایجاد کنند که این لکه‌های سیاه ناشی از لکه‌های توت‌فرنگی هستند و رنگ قرمز نیز ناشی از توت‌فرنگی است.

لطفاً در خصوص خوردن و نوشیدن این ماده یا استفاده از آن در محصولات جلدی و پوستی (مثلاً در مرطوب‌کننده‌های قرمز لب که برخی برای شادابی و مرطوب نگه‌داشتن لب‌ها استفاده می‌کنند یا در وسایل آرایشی بهداشتی مثل رژ لب خانم‌ها موجود باشد) که احیاناً مقداری از آن بلعیده می‌شود ما را روشن فرمایید؟

پاسخ:

اشکالی در رنگ‌دانه‌ای که از حشرات به دست می‌آید وجود ندارد.

پرسش ۵۹:

آقای من! پیروی پاسخ فوق‌الذکر، حتی اگر این حشره به‌طور کامل آرد شود و به‌عنوان مثال در شیرینی‌جات مورد استفاده قرار گیرد نیز به همین صورت است؟

پاسخ:

۴۶..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

اگر منظور شما خودِ حشره باشد، خوردن حشرات جایز نیست، اما رنگی که به‌طور معمول از حشرات گرفته می‌شود - چنانچه در لینک علمی زیر دیده می‌شود -

مجاز است. <https://www.britannica.com/technology/carmine>

پرسش ۶۰:

حکم استفاده از مکمل‌های غذایی به شکل پودر یا آمپول هورمونی و کاتالیزت‌های هورمونی - چه به قرص و چه آمپول - چیست؟ خیلی از ورزشکاران از این مکمل‌ها استفاده می‌کنند و به من هم توصیه می‌کنند از آن‌ها استفاده کنم.

پاسخ:

استفاده از آن‌ها جایز است.

پرسش ۶۱:

من در پیتزافروشی در استرالیا مشغول به کار هستم (در کار شریک می‌باشم). اینجا پیتزاهای مختلفی که محتوی گوشت خوک است به فروش می‌رسد. همچنین گوشت خوک لخت روی آتش آب‌پز شده، سپس در فریزر قرار داده می‌شود و هنگام فروختن، از فریزر خارج شده، توسط فر خاصی که برای پختن پیتزا به کار می‌رود بریان می‌شود. نحوه عملکرد این فر به این صورت است که خوراکی از یک طرف وارد و از سمت دیگر خارج می‌شود. برخی از خوراکی‌ها را نیز دو بار در آن قرار می‌دهیم تا خوب پخته شوند.

حکم شرعی در خصوص کار و اموال به‌دست‌آمده چیست؟ در حالت «فقط

شریک در کار» بودن و «شریک در سرمایه و کار» بودن؛ با توجه به اینکه گوشت خوک را کس دیگری شریکم- می خرد. حکم خوردن غذای حلالی که حاوی گوشت خوک نمی باشد و در همان فر که گوشت خوک بوده و یا پیتزایی که محتوی گوشت خوک بوده، پخته شده است چیست؟ حکم آن وقتی به تنهایی پخته شود یا اگر پس از بریان شدن گوشت خوک یا پیتزا پخته شود چیست؟ (یعنی وقتی پیتزایی که محتوی گوشت خوک است را پزیم یا گوشت خوک بریان شود، حکم بخاری که از آن صادر می شود چیست؟).

پاسخ:

اشکالی در کار و در اموالی که به دست می آید نیست؛ البته تا هنگامی که گوشت خوک یا غذایی که خوردنش حرام است به کسی فروخته شود که خریدنش را حلال می داند. استفاده از سایر غذاهای حلالی که در همان فر پخته می شود اشکالی ندارد. بخاری که از گوشت خوک صادر می شود نجس شمرده نمی شود.

پرسش ۶۲:

کارکنان سالن های غذاخوری و رستوران های نجف و شهرهای دیگر مرغ تذکیه نشده را در کنار دیگر مواد غذایی مثل فلافل، بادمجان و سیب زمینی- قرار می دهند و وقتی ساندویچ درست می کنند از همان ابزاری که مرغ برمی دارند و روغن این مرغها رویشان قرار دارد استفاده می کنند. آیا خوردن ساندویچی که از

۴۸..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

سبزیجاتی که در آن‌ها مقداری از روغن‌های مرغ‌های تذکیه نشده قرار دارد درست شده است، حلال است یا خیر؟

به‌علاوه در یک کباب‌پز، مرغ تذکیه نشده را بالا و تذکیه شده را پایین می‌گذارند و روغن مرغ تذکیه نشده روی تذکیه شده می‌چکد؛ حکم مرغ تذکیه شده در صورتی که رویش روغن مرغ تذکیه نشده بیفتد چیست؟

پاسخ:

خوردن هیچ قسمتی از مردار جایز نیست حتی اگر بسیار کوچک باشد؛ چرا که نجس محسوب می‌شود. اما برای اینکه حکم کنی که مرغی در نجف تذکیه شده است یا نه باید دقیق باشی و از فروشنده در مورد مرغ و منبع آن و نحوه تذکیه کردنش بپرسی، سپس حکم کنی که تذکیه آن مرغ شرعی و صحیح بوده است یا خیر.

پرسش ۶۳:

حکم وارد شدن در رستوران‌های اسلامی یا غربی که در آن‌ها شراب سرو می‌شود چیست؟ و آیا خوردن در این رستوران‌ها حلال است؟

پاسخ:

اگر کار اصلی این رستوران‌ها ارائه غذا باشد و شراب تنها قسمتی از آنچه ارائه می‌دهند باشد، وارد شدن و صرف غذا در آن‌ها اشکالی ندارد، اما اگر کار اصلی آن‌ها فروش شراب باشد و ارائه غذا در مرحله بعدی قرار داشته باشد، وارد شدن و خوردن غذا در آن‌ها جایز نیست مگر در حالت اضطرار.

پرسش ۶۴:

در برخی مسافرت‌های هوایی وقتی غذا ارائه می‌کنند در کنار سایر غذاها، شراب نیز در منو موجود است تا مسافر هر چه میل داشته باشد انتخاب کند. آیا این میز غذا، سفره شرابی که خوردن و نوشیدن از آن جایز نیست به حساب می‌آید؟

پاسخ:

خوردن و نوشیدن از میز غذا که در هواپیما ارائه می‌شود جایز است.

پرسش ۶۵:

آیا خوردن کباب لقمه و همبرگر آماده که در بازار به فروش می‌رسد جایز است؟ و آیا خوردن کباب ترکی که در بازارها به فروش می‌رسد جایز است؟ با توجه به اینکه وقتی از فروشنده پرسیده می‌شود می‌گوید گوشت گوساله عراقی است، ولی ما نمی‌توانیم مطمئن شویم زیرا آن‌گونه که ما فهمیده‌ایم بیشتر فروشندگان خلاف می‌گویند؛ چراکه تصور ما بر این است که این گوشت‌ها وارداتی است و آن‌ها منبع گوشت را نمی‌دانند.

پاسخ:

پاسخ فروشنده مسلمان کفایت می‌کند و تا هنگامی که دلیلی برخلاف آن نباشد جایز نیست او را در خبری که از نوع گوشت می‌دهد دروغ گو به حساب آوریم و در مورد گوشت‌های قرمز وارداتی، اگر اطمینان حاصل شود که به صورت شرعی تذکیه شده‌اند اشکالی ندارند حتی اگر از کشورهایی وارد شود که بیشتر

۵۰..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

ساکنینشان مسلمان نباشند. بنده شخصاً از ویدیوهای ذبح حلال که در برخی کشورها مثل فرانسه و استرالیا انجام می‌شود مطلع شدم و دیدم که ذبح به صورت شرعی و صحیح است و اشکالی در آن وجود ندارد و در نتیجه اگر این گوشت‌ها وارد شوند حلال هستند و اشکالی در خوردن آن‌ها نیست.

پرسش ۶۶:

آقا و مولای من! در پاسخ پیشیتان فرمودید که از وضعیت گوشت‌هایی که در استرالیا ذبح می‌شوند مطلع شده‌اید. آیا خوردن گوشتی که در مغازه‌های تجاری استرالیا فروخته می‌شود مثل mcdonlads kfc- جایز است؟ یا باید در مورد گوشتی که به فروش می‌رسد پرس‌وجو کنیم که از کجا آورده‌اند؟

پاسخ:

بنده گفتم که بر ویدیوهای کشتارگاه‌های فرانسه و استرالیا و بعضی کشورهای دیگر که ذبح حلال در آن‌ها صورت می‌گیرد مطلع شدم. اما در مورد خوردن گوشت در این کشورها تأکید می‌کنم تا وقتی یقین نکردید که گوشت به روش شرعی صحیح تولید شده است - یعنی در کشتارگاه‌های حلال ذبح شده باشند - خوردنش جایز نیست؛ و در مورد رستوران‌هایی که پرسیدید، اگر از گوشت حلال استفاده می‌کنند تأکید می‌کنم خوردن گوشت در آن رستوران‌ها جایز است، اما اگر از غیر حلال استفاده می‌کنند خوردنش جایز نیست.

پرسش ۶۷:

آقای من! شما در جواب قبلی خود در پاسخ به یکی از برادران در مورد قوطی گوشت در استرالیا فرموده بودید که اگر روی آن نوشته باشد حلال می‌توان بر آن

اعتماد کرد. آیا این حکم در سایر کشورها مثلاً عراق- هم جاری است؟

پاسخ:

عزیز من! این مسئله به اطمینان از منبع تولیدکننده گوشت‌های قرمز برمی‌گردد؛ اگر بدانی که کشور تولیدکننده گوشت قوانین سخت‌گیرانه‌ای را در خصوص این گوشت‌ها و محصولات منتج شده از آنها رعایت می‌کنند می‌توانی بر آنچه نوشته شده است اعتماد کنی با توجه به کنترل خود مقامات کشوری که گوشت در آن تولید می‌شود- اما در مورد عراق یا هر کشور اسلامی دیگر، اضافه بر آنچه بیان شد می‌توان به پیگیری و کنترل خود آنها نیز اطمینان نمود. اگر دولت اسلامی پی‌گیر و مراقب نحوه ذبح در کشور تولیدکننده و صادرکننده گوشت باشد می‌توان به پیگیری‌شان اعتماد نمود، حتی اگر کشور صادرکننده قوانین سخت‌گیرانه‌ای در کنترل تولید گوشت‌ها نداشته باشد.

پرسش ۶۸:

از اینکه این پرسش را مطرح می‌کنم از شما پوزش می‌خواهم زیرا جوابتان برای این سؤال موجود هست ولی متأسفانه این مسئله و تشخیص مصداق آن سبب بروز بحث و اختلاف نظر بین برخی از مؤمنان شده است؛ مسئله جایز یا حرام بودن خوردن مرغ در ایران! ما یقین داریم که مرغ با ماشین ذبح نمی‌شود و به‌طور معمول در کشتارگاه‌ها سایر شروط مثل روبه‌قبله بودن، بردن نام خداوند و قطع رگ‌های چهارگانه رعایت می‌شود، ولی در برخی از کشتارگاه‌ها توان آب برق‌دار (که در کشتارگاه‌ها برای بی‌حس کردن مرغ‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد) بیش از حد

۵۲..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

مجاز است که باعث مردن مرغ می‌شود. پس از فهمیدن این نکته بسیار از مؤمنان از خوردن مرغ پرهیز می‌کنند و برخی نیز اجتناب نمی‌کنند (که این خود محل بحث و اختلاف شده است). آیا بر ما واجب است که در هر کشتارگاهی حاضر شویم و به عینه ببینیم تا به چگونگی ذبح، علم و اطمینان پیدا کنیم یا نه؟ آیا خوردن مرغ‌های عرضه‌شده در بازارهای ایران جایز است یا خیر؟

پاسخ:

موضوع استفاده از الکتریسته یا موارد دیگر برای بی‌حس کردن یا کم کردن رنج و درد حیوان در هنگام ذبح اشکالی ندارد و با این کار ذبح شده حرام نمی‌شود. بر شما واجب نیست که به هر کشتارگاهی در شهر سرکشی کنید، اگر می‌دانید و مطمئن هستید که کشتارگاه‌های شهر شروط شرعی برای ذبح را حتماً باید رعایت کنند. شروطی مثل اینکه جلوی حیوان روبه‌قبله باشد، قطع رگ‌های چهارگانه توسط دست مسلمان و تسمیه (گفتن بسمله) - و اگر چنین شرایطی برقرار باشد، می‌توانید از هر کشتارگاهی مرغ تهیه و میل کنید.

پرسش ۶۹:

آیا خوردن سوخته‌ای که در نتیجه پختن یا کباب کردن روی غذا به وجود می‌آید مثل سوخته‌ای که در پشت نان می‌چسبد و سوخته‌ای که بر روی گوشت کباب شده به وجود می‌آید، و به‌طور کلی اگر قسمتی از هر نوع ماده غذایی شامل حبوبات، گوشت‌ها یا غلات بسوزد، جایز است؟

پاسخ:

خوردن سوخته جایز نیست، اما خوردن اجزای سوخته‌شده کوچک روی نان،

گوشت کباب شده و سایر خوردنی‌ها اشکالی ندارد.

پرسش ۷۰:

آیا خوردن کرم و حشره‌ای که در میوه‌جات، سبزیجات، برنج یا خرما هست به عمد یا غیر عمد- جایز است؟ و اگر اجزایی از آن‌ها (در خوراکی) باشد آیا قبل از خوردن باید جست‌وجو شود؟ و اگر کرم خارج از میوه باشد ولی فضولاتش داخل میوه مانده باشد، آیا خوردن آن میوه جایز است؟

پاسخ:

خوردن حشرات جایز نیست، و واجب نیست در هر میوه‌ای قبل از خوردنش جست‌وجو شود.

پرسش ۷۱:

از نظر اهل سنت: شخص عبور کننده از باغ دارای میوه و سبزیجات مثلاً خیار- می تواند بدون اجازه از صاحب باغ به اندازه نیازش از آن‌ها بخورد، و بعضاً پیروان مراجع نیز بر این اعتقاد هستند. حکم شرعی در این مورد از ناحیه امام علیه السلام چیست؟

پاسخ:

خوردن برای عبور کننده از راه جایز است با این شرط که آن مزرعه یا باغ بدون حصار باشد.

پرسش ۷۲:

حکم کشت، خوردن (جویدن و به مدت چند ساعت دردهان نگه داشتن) و

۵۴..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

تجارت درخت قات^(۱) که در یمن و برخی کشورهای آفریقایی مثل حبشه موجود است چیست؟

پاسخ:

قات، مست‌کننده نیست و استفاده از آن حرام نمی‌باشد، ولی بهتر است ترک شود و از موادی که برای سلامتی مفیدتر است مثل چای و قهوه- استفاده شود.

پرسش ۷۳:

برای پرورش اندام به باشگاه می‌روم و در این باشگاه مکمل‌های غذایی پروتئینی، هورمون و چیزهای دیگر وجود دارد. آیا این مواد حلال هستند یا حرام؟

پاسخ:

در خوردن پروتئین خالص و همین‌طور هورمون اشکالی وجود ندارد، ولی باید از مصرف هورمون دوری کرد و مصرف آن باید در چهارچوب دستورالعمل پزشک مورد اعتماد باشد.

پرسش ۷۴:

من واقعاً عاشق حجاب هستم، اما چون صورتم کوچک است وقتی آن را به صورت صحیح می‌پوشانم برخی مردم مرا مسخره می‌کنند. آیا من می‌توانم از قرص‌هایی که ادعا می‌شود «مخمر آب جو» یعنی «تخمیر ماءالشعیر» است بخورم؟ از این قرص‌ها برای بزرگ شدن صورت استفاده می‌شود.

۱- قات (قوت): گیاهی است به شکل برگ‌های چای که در یمن کشت می‌شود و برگ‌های آن را برای تسکین و آرامش می‌جویند. (مترجم)

پاسخ:

در مورد آب جو اگر تخمیر شده باشد خوردنش جایز نیست، اما اگر تنها عملیات خیساندن و گرفتن عصاره آن صورت گرفته باشد، خوردن یا نوشیدنش اشکالی ندارد.

صید و رفتار با حیوان

پرسش ۷۵:

آیا صید ماهی و پرندگان با استفاده از سم جایز است؟ با توجه به اینکه با استفاده از این روش، هر حیوان زنده‌ای می‌میرد. اما پرندگان فقط هنگامی تأثیر می‌پذیرند که سم را خورده باشند؛ با توجه به اینکه آن‌ها به سرعت نمی‌میرند و آن‌ها را زنده می‌گیرند. ولی اگر مکان ترک شده باشد پرندگان که سم خورده‌اند خواهند مرد، درحالی که اگر کسی آن‌ها را نگیرد در ابتدای خوردن سم، زنده می‌باشند.

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۷۶:

برخی از صیادان تور خود را هنگام عصر پهن می‌کنند و صبح روز بعد آنجا می‌روند و بعضی ماهی‌ها را مرده می‌یابند و پاسخ شما -آقای من- این بود که گرفتن آن‌ها تا زمانی که عمدی نباشد جایز است. منظور از عمدی بودن چیست؟ اگر

۵۶..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

صیاد دیر کند و یک مرتبه از روی عمد صبح روز بعد سراغ تورش نرود، ولی نه به این جهت که ماهی‌های گرفتار در تور بمیرند، و بار دیگر علت دیگری باعث تأخیرش شود حکمش چیست؟

پاسخ:

اگر تور یا ابزار صید را نصب کند و ماهی از آن خارج شود تذکیه شده است؛ چه زنده بیرون آمده باشد چه مرده. منظور از عمد این است که ماهی که صید نموده است را به‌طور عمدی در ابزار صید باقی بگذارد تا اینکه در آب بمیرد؛ یعنی به‌صورت عمدی کاری کند که ماهی در آب بمیرد. اما اگر در کشیدن ابزار صید تأخیر کند و ماهی مرده بیرون بیاید، اشکالی در تذکیه شدن آن نیست؛ چرا که ماهی در ابزار صید گرفتار شده بوده است، هر چند در آب مرده باشد.

پرسش ۷۷:

آیا صید ماهی‌ها در زمان تکثیرشان جایز است؟ و آیا صید ماهی با استفاده از سم یا به روش الکتریکی که عبارت است از اتصال سیم الکتریکی به باتری ماشین و انداختن آن سیم به داخل آب که موجب مرگ همه حیوانات آبی که موج الکتریکی به آن‌ها می‌رسد می‌گردد، جایز است؟

پاسخ:

صید ماهی‌ها در زمان تکثیرشان جایز نیست زیرا ضرر عام به دنبال دارد. و به کار بردن روش‌های صیدی که موجب مرگ موجودات زنده به‌طور تصادفی می‌شود مثل استفاده از الکتریسیته، سم و نظایر آن‌ها- جایز نیست.

پرسش ۷۸:

برخی مردم صیادان را از صید در بعضی مناطق منع می‌نمایند؛ با این دلیل که زمین برای آن‌ها بوده، حکومت آن را گرفته و رود بزرگی در آن ایجاد کرده است؛ در صورتی که عمومی هست. آیا این افراد حق منع کردن دارند و آیا صیادان حق صید دارند؟

پاسخ:

صیادان حق صید دارند و منع کردن آنان جایز نیست و هرکسی که به دلیل ایجاد کردن این رود زیان دیده باشد، حق درخواست عوض زیان از کسی که به او زیان رسانیده است را دارد؛ که در این مثال همان حکومت هست. چه غرامت گرفته باشد یا نگرفته باشد، او حق ندارد دیگران را آزار دهد و آنان را از صیادی در رود منع نماید. ستم حکومت نا عادل به او مجوز آزار دادن عموم مردم را به او نمی‌دهد.

پرسش ۷۹:

ما چند گربه در خانه داریم و گفته می‌شود موی گربه مکروه است و باعث بیماری می‌شود، و دیگران از آن‌ها چندششان می‌شود و حرف‌هایی از این دست. نظر شما سرور ما در این خصوص چیست؟

پاسخ:

نگهداری گربه جایز است.

پرسش ۸۰:

۵۸ پاسخ‌های فقهی ج ۴

حکم کسی که سگی را با این گمان که آزار رسان است کشته باشد چیست؟

پاسخ:

استغفار از خداوند سبحان و متعال.

پرسش ۸۱:

آیا اخته کردن (در آوردن بیضه) حیوان تربیت‌شده مثل گربه یا سگ در عرصه پزشکی جایز است؟

پاسخ:

با وجود ضرورت جایز ولی مکروه است.

پرسش ۸۲:

آیا جایز است دو سگ از نژاد هاسکی که از یک مادر متولد شده‌اند را با یکدیگر آمیزش کنیم؟

پاسخ:

جایز است، ولی بهتر است از آمیزش دادن نزدیکان (با درجه‌ای که به‌عنوان محارم شناخته می‌شود) در تکثیر حیوانات در صورت وجود جایگزینی دیگر اجتناب شود.

پزشکی و درمان

پرسش ۸۳:

در مورد گیاه شاهدانه و حشیش فرمودید که حرام است، مگر اینکه مثلاً

به منظور پزشکی یا صنعتی مورد استفاده قرار گیرد.

برخی حکومت‌ها مثل آمریکا و اروپا و حکومت‌های پیشرفته از نظر علمی، گیاه شاهدانه را برای درمان سرطان، بیماری ADHA ، OCD و بیماری‌های بسیار دیگری استفاده می‌کنند. پزشکانی هستند که استفادهٔ بیمار از این گیاه نسبت به داروهای دیگر را بهتر می‌دانند. اگر بیماری، یکی از این بیماری‌ها را داشته باشد، دکتر نیز تشخیص دهد ولی در شهری که زندگی می‌کند این گیاه غیرقانونی باشد، چه کاری انجام دهد؟ آیا می‌تواند به آن دست پیدا و برای منظور پزشکی آن استفاده کند یا خیر؟

همچنین آیا شخص می‌تواند خودش وضعیتش را تشخیص دهد و بگوید که من فلان بیماری یا فلان را دارم بدون اینکه پزشک او را ویزیت کند؟ این نوع برخورد را از سوی برخی افراد شاهد هستیم.

پاسخ:

استفاده از این مواد جایز نیست مگر با توصیهٔ پزشکی از سوی پزشک متخصص و ادامهٔ استفاده از این گونه داروها به اشراف پزشکی نیازمند است.

پرسش ۸۴:

من در حیطة پزشکی کار می‌کنم و سؤالی از وضعیت یک بیماری که مرتب تکرار می‌شود دارم. این وضعیت به این صورت است که برخی از بیمارها دچار سکنهٔ مغزی حاد می‌شوند به طوری که گاهی اوقات به از دست رفتن تمام هوشیاری‌شان منجر می‌شود، ولی بیمار هنوز در قید حیات است و می‌تواند حس

۶۰..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

درد داشته باشد و این احساس را از حرکت‌هایی در دست‌ها و پاها که هنگام احساس درد به وجود می‌آید می‌توان مشاهده کرد.

اینها بیمار هستند و ما به‌طور خلاصه انواع درمان‌های در دسترس به‌شرط آنکه بیمار درمان تعیین‌شده را تحمل کند- یا درمان‌هایی که بهبودی بخش هستند را به آن‌ها ارائه می‌کنیم؛ به‌عنوان مثال وقتی می‌دانیم که چنین بیماری یعنی بیماری که دچار سکتۀ مغزی شده است سرطان هم دارد سرطان‌ش را درمان نمی‌کنیم چون چنین درمانی منجر به بهتر شدن وضعیت او به‌طور کلی نمی‌شود.

سؤال‌ها:

۱- برخی از این بیماران پیش از آنکه دچار سکتۀ شوند به هر دلیلی که پیش‌تر برایش اتفاق افتاده (و به سبب بیماری دیگری) برای خوراندن غذا به آن‌ها لوله‌ای قرار داده‌اند که از طریق دیوار شکم به معده متصل شده است؛ وقتی آن‌ها دچار سکتۀ مغزی و عدم هوشیاری می‌شوند خانواده‌اش درخواست می‌کنند که غذا دادن از طریق این لوله متوقف شود. این کار گاهی باعث زودتر شدن مرگ بیمار می‌گردد؛ مرگی که عن‌قریب به دلایل مختلف دیگری که در نتیجه تبعات سکتۀ مغزی است به وقوع می‌پیوندد. آیا من می‌توانم خواستۀ خانواده بیمار برای توقف غذا دادن از طریق این لوله را در چنین وضعیتی برآورده کنم؟

پاسخ ۱:

اگر پزشک متخصص تشخیص بدهد که وضعیت بیمار همانند وضعیتی است که شما در این سؤال توصیف نمودی، متوقف کردن ارائه غذا از طریق این لوله جایز است.

۲- اگر از سوی خانواده بیمار تحت فشار قرار گیرم که غذا دادن از طریق لوله را متوقف کنم - چرا که فرهنگ و عادات مردم اینجا طور دیگری غیر از عادات ما است به خصوص آنکه بیشترشان ملحد هستند- آیا در چنین وضعیتی جایز است خواسته آن‌ها را اجابت کنم؟

۳- در وضعیتی که بیمار دچار سکته‌ای با درجه‌ای شده که به کامل هوشیار است طوری که خود او می‌خواهد غذا دادن از طریق لوله را متوقف کنم، یا پیش از آنکه هوشیاری‌اش از دست برود خود او از بستگانش خواسته باشد که در صورت از دست رفتن هوشیاری‌اش چنین چیزی از پزشک درخواست کنند - که خود او پیش‌تر خواسته است که درمان و غذا دادن متوقف شود- آیا من می‌توانم تمایل بیمار را در چنین وضعیتی برآورده کنم؟

پاسخ ۲ و ۳:

پاسخ این دو سؤال پیش‌تر گفته شد؛ در همه این وضعیت‌ها توقف غذا دادن جایز است.

۴- و در نهایت: حکم شرعی Active Euthanasia (أتانازی = مرگ خودخواسته توسط بیمار در شرایطی آرام و طبیعی) چیست؟ که شکر خدا در سوند اجازه داده نشده است.

پاسخ ۴:

کشتن بیمار جایز نیست حتی اگر بیمار از بیماری رنج بکشد و قطع و یقین وجود داشته باشد که به‌زودی خواهد مرد. در صورتی که زندگی بیمار وابسته به

۶۲..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

تجهیزات یا کمک غذایی باشد می‌تواند این تجهیزات یا رساندن مواد غذایی متوقف و به پایان رسیدن زندگی مریض تسریع گردد.

پرسش ۸۵:

قبل از ماه مبارک رمضان متوجه شدیم که مادرم ورم مثانه دارد و از شما آقای من و انصار خواستم که برای او دعا کنید و تلاش کردیم که به درمان پزشکی او نیز بپردازیم. به‌علاوه با توجه به طب سنتی به درمانی که در کتاب ضیاء الصالحین است نیز پرداختم. این روش درمان عبارت بود از پودر حیوان نوعی خرچنگ دریایی (ابو الجنب) که بعد از کباب کردن آن توسط آتش، داخل کپسول قرار می‌دادم و مادرم آن را می‌خورد. پرسش من از شما ای آقای من این است که این روش درمان حلال است یا حرام؟

پاسخ:

خوردن خرچنگ یا همان حیوانی که «ابو الجنب» نامیده می‌شود حرام است.

پرسش ۸۶:

پدری ۶۳ ساله دارم که همیشه دچار ضعف و سستی است و تحمل سرمای کولر را ندارد و در تابستان بیرون از اتاق می‌خوابد. بیشتر اوقات وضعیت او به‌گونه‌ای می‌شود که توانایی راه رفتن ندارد اما وقتی که تریاک می‌کشد حالش خیلی خوب می‌شود. لازم به ذکر است که او معتاد به تریاک نیست اما وقتی از آن استفاده می‌کند حالش به‌مراتب بهتر می‌شود. آیا می‌توان برای درمان آن را مصرف کند؟

پاسخ:

استعمال مواد مخدر جایز نیست و اگر وضعیت او به گونه‌ای است که به درمان آرام‌بخش نیاز دارد می‌تواند به پزشک مراجعه کند تا درمان مناسبی برای او تجویز نماید.

پرسش ۸۷:

دختری ۱۴ ساله دارم. او از بیماری رنج می‌برد که حتی به سختی راه می‌رود. آقا و مولای من! وضعیت او را برای شما شرح می‌دهم و تقاضای درمان دارم: در خواب وقتی می‌خواهیم او را بیدار کنیم یا صدایی می‌شنود و بیدار می‌شود دچار لرزش‌های متناوبی می‌شود. این لرزش‌ها زیاد می‌شود تا جایی که باعث درد گرفتن پهلوها و کمر او می‌گردد و بعد از شدت یافتن این لرزش‌ها همه بدن او خشک می‌شود، به حالت اغما می‌رود و بعد از بهبودی شروع به گریه می‌کند. از حالت او فهمیده‌ایم که علت گریه او از دست دادن قدرت تکلم علاوه بر زیاد شدن بدن‌دردش است. این وضعیت او تا جایی می‌رسد که نمی‌تواند روی پاهایش بایستد و حتی راه رفتن او در روز بعد به شکل غیرطبیعی درمی‌آید. وضعیت او به این صورت است و برایش درمانی نیافته‌ام. من سراغ پزشک نرفته‌ام چون ظن من بر این است که او جن‌زده شده است؛ ما چیزهای غریبی می‌بینیم که در خانه محل سکونتمان رخ می‌دهد.

پاسخ:

در پاسخ‌های پیشین اعمالی را بیان داشته‌ام که می‌توان برای درمان نفسانی این

دختر از آن‌ها بهره جست.

باید آیه‌الکرسی را هر شب هفت مرتبه بخواند و نماز صبح را در وقتش به جا آورد و بر گفتن این عبارت ده مرتبه هر روز بعد از نماز صبح مداومت داشته باشد: (أشهد أن لا اله إلا الله وحده لا شريك له إلهاً واحداً أحداً فرداً صمداً لم يتخذ صاحبةً ولا ولداً).

پرسش ۸۸:

من به عنوان پرستار اورژانس هستم و گاهی دختربچه‌هایی برای تزریق نزد من می‌آورند و من در وضعیت دشواری قرار می‌گیرم چون بعضی از آن‌ها چهار سال یا بیشتر سن دارند؛ باوجوداینکه پرستار زن نیز وجود دارد ولی همه آن‌ها (دختر و پسر) را کودک محسوب می‌کنند یا کسی که دختربچه را آورده پدر یا برادرش است و نمی‌تواند به بخش زنان مراجعه کند. آقای من! سؤال من: آیا سن مشخصی برای دختربچه‌ها وجود دارد تا من بتوانم آن‌ها را برای تزریق عضلانی عریان کنم؟ همچنین گاهی اوقات زنانی به ما مراجعه می‌کنند که دچار زخم یا سوختگی یا شکستگی قدری پیچیده هستند و پرستار زن نمی‌تواند به معالجه آن‌ها بپردازد چون تجربه کافی برای چنین وضعیت‌هایی ندارد و ما پرستاران مرد مجبور به درمانشان و آشکار کردن مکان زخم یا سوختگی یا شکستگی هستیم؛ آیا این کار برای ما گناه محسوب می‌شود؟

پاسخ:

نگاه یا لمس کردن، حرام است مگر در حالت اضطرار که این حرمت برداشته می‌شود؛ یعنی مانند وضعیتی که شما بیان کردی؛ هنگامی که به دلیل نبودن خانمی

که اقدام به درمان کند یا وجود زنی باتجربه کم و عدم کفایت کافی، مرد مجبور به درمان زن می‌شود.

اما در مورد دختر بچه‌ای که بالغ نشده در صورت وجود خانمی که اقدام به درمان او کند و اضطراری هم وجود نداشته باشد، اگر درمان او مستلزم نگاه یا لمس کردن سینه تا زانوها باشد بهتر است مرد از درمان او اجتناب کند، اما درمان یا لمس کردن او یا نگاه کردن به موضع درمان بدن او حرام نیست.

پرسش ۸۹:

سؤالی درباره برخی از دعانویس‌ها دارم. آن‌ها اقدام به نوشتن آیات یا سوره‌های قرآن و بعضی طلسم‌ها می‌کنند و آن را بسته، زیر سر کودک و یا حتی انسان بزرگسال می‌گذارند. ما این دعاها را به نام «عوذ» یا «حرز» می‌شناسیم. آیا تعامل با آن‌ها جایز است؟ یعنی گرفتن آنچه می‌نویسند، با توجه به اینکه آن‌ها از انصار - که خداوند هدایتشان کرده است - نیستند.

پاسخ:

اگر محتویات آنچه روی برگه نوشته شده از او می‌گیری را می‌دانی و می‌دانی که قرآن یا دعا است اشکالی ندارد، اما در صورت ندانستن، اجتناب از آن بهتر است؛ و به‌طور کلی حرز یا قرآن یا دعایی که مؤمن بنویسد بهتر است.

پرسش ۹۰:

کسی که دچار بیماری اوتیسم است چه حکمی دارد؟ آیا مانند دیگر مکلفان، مکلف به احکام شرعی است؟

پاسخ:

(خداوند هیچ کس را تکلیف نمی‌کند مگر به قدر توانایی‌اش).^(۱) به‌طور کلی هنگامی که انسان ادراکی ندارد یا ادراک او بسیار ضعیف است، بهتر است عبادات را به او یاد بدهند دست کم وضو و نماز را- زیرا با وجود اینکه بر او واجب نیست، اما برای دنیا و آخرتش مفید است.

تلقیح مصنوعی و سقط جنین

پرسش ۹۱:

زن و شوهری بچه‌دار نمی‌شوند و تصمیم گرفتند به پزشک مراجعه کنند. پزشک اسپرم مرد را گرفت و با تخمک همسرش تلقیح کرده، به آن‌ها گفت: پس از این دیگر نیاز به نمونه گرفتن از شما نیست، ما تعداد زیادی نمونه داریم و می‌توانیم آن را در محلولی قرار دهیم تا سال‌های بسیار باقی بماند و هر وقت خواستید بچه‌دار شوید آن را در بدن همسر (زن) کشت کنیم.

سؤالی که مطرح شده است: اگر شوهر بمیرد و بعد از سال‌ها زن بخواهد بچه‌دار شود و خانواده‌اش هم راضی باشند آیا می‌تواند نزد دکتر برود تا اسپرم گرفته‌شده از شوهر متوفی‌اش را در بدن او بکارد؟ و حکم چنین فرزند چيست و به چه کسی نسبت داده می‌شود؟

پاسخ:

اگر زن بعد از وفات شوهرش ازدواج نکرده باشد (یعنی زن کس دیگری نباشد) می‌تواند چنین کند و کودک به شوهر فوت شده‌اش نسبت داده می‌شود.

پرسش ۹۲:

آیا جایز است پدرومادر، نوع جنین (پسر یا دختر بودن) را در صورتی که تمایل به جنس خاصی داشته باشند با استفاده تکنیک‌های جدید انتخاب کنند؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۹۳:

سقط کردن جنینی که در رحم و ناقص‌الخلقه است چه حکمی دارد؟

پاسخ:

اگر بارداری به مادر آسیب می‌رساند یا جنین باعث اذیت و آزار پدرومادر به شکلی خواهد شد که طاقتش را نداشته باشند، می‌توان جنین را سقط کرد.

پرسش ۹۴:

امام احمد الحسن علیه السلام در پاسخ به یکی از برادران در مورد سقط جنین فرموده‌اند: «پاسخ ۳-.... یا جنین باعث اذیت و آزار پدرومادر به شکلی خواهد شد که طاقتش را نداشته باشند، می‌توان جنین را سقط کرد». آیا به دلیل اینکه پدرومادر می‌خواهند به تربیت سایر کودکان توجه داشته باشند و توانایی نداشته باشند که بچه دیگری را تربیت کنند می‌توانند جنین را سقط کنند؟ آیا اینکه تولد این فرزند باعث بازماندن آن‌ها از تحصیل و ادامه روند زندگی از شکل طبیعی‌اش

۶۸..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

بشود، می‌تواند تحت این عنوان که «پدر و مادر طاقتش را ندارند» شمرده شود؟

پاسخ:

طبق این فرضیات گفته شده سقط جنین جایز نیست.

پرسش‌های مربوط به بانوان

پرسش ۹۵:

آیا امام علیه السلام زن‌ها را به حضور در شبکه (تلویزیون) تشویق می‌کند یا ایشان علیه السلام بهتر می‌داند که ما از آن دوری کنیم؟ نصایح ایشان برای زنی که در شبکه در برنامه‌ها حضور پیدا می‌کند چیست و چه ارشاداتی برای او دارید؟

پاسخ:

زن مانند مرد است؛ می‌تواند کار کند و در وسایل اعلام جمعی حضور داشته باشد؛ البته تا زمانی که به حجاب و اجبش پایبند باشد.

پرسش ۹۶:

هنگام قیام قائم علیه السلام و آغاز جنگ‌ها بر ضد دشمنان آل محمد علیهم السلام زنان مؤمن به دعوت مبارک یمانی چه نقشی خواهند داشت؟ آیا در میدان جنگ حضور خواهند داشت؟ و در این مرحله چطور سربازان واقعی امام مهدی علیه السلام خواهند بود؟

پاسخ:

در حکومت الهی - اگر خداوند اراده فرماید و زمانی برپا شود- زنان می‌توانند

در جایگاه‌های بسیاری نقش آفرینی کنند. در بسیاری از جایگاه‌ها و کارها کفایت و شایستگی زن کمتر از مرد نیست و حتی در بعضی کارها زن به مراتب از مرد برتر است. اسلام هیچ قید و بندی برای بر عهده گرفتن (وظیفه) توسط زن - حتی برای مناصب رهبری جامعه - قرار نداده است، تا زمانی که شایسته آن باشد و آن وظیفه را به صورت کامل و صحیح به انجام برساند.

پرسش ۹۷:

برخی احکام شرعی مخصوص خانم‌ها وجود دارد که خانم‌ها به آن‌ها ملتزم نیستند مانند حجاب، استفاده از عطرها، پوشیدن کفش پاشنه‌بلند و لباس‌های تنگ و سایر موارد مربوط به آراستگی. تمام راه‌های امر به معروف و نهی از منکر را استفاده کرده‌ام و گاهی اوقات کار به جاهای باریک می‌کشد که عاقبت خوبی ندارد و چه بسا به طلاق بکشد. راه حل چیست؟ با توجه به اینکه این خانم جزو انصار است.

پاسخ:

در خصوص حجاب، واجب شرعی است و زن باید به حجاب شرعی که پیشتر بیان کردم ملتزم باشد، و اگر به آن پایبند نباشد مرتکب کاری حرام شده است و در نتیجه عواقب اخروی و دنیوی بر این نادیده گرفتن حدود خداوند سبحان و متعال بر وی مترتب می‌شود. بر شوهر واجب است که همسرش را به پایبندی به حجاب و حدود شرعی آن فرمان دهد و او را راهنمایی نماید؛ اما اگر همسرش به حجاب شرعی پایبند نباشد واجب نیست او را طلاق بدهد. همچنین جایز نیست زن

۷۰..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

باوجود این احتمال که به مکانی برود یا از مکانی عبور کند که آقایان نامحرم در آن حاضر باشند از عطر استفاده کند. حتی در برخی از عطرها موادی برای تحریک غریزه جنسی وجود دارد؛ برای یک خانم محترم شایسته نیست از این عطرها در بیرون از اتاق خوابش استفاده نماید؛ چرا که فقط برای تحریک کردن شوهر هست. اما پوشیدن کفش پاشنه‌بلند یا دارای رنگ مشخص (جذاب)، مباح است و اشکالی ندارد. اما لباس‌های تنگ، جایز نیست؛ منظور این است که لباس به قدری تنگ باشد که جزئیات بدن زن را مشخص کند.

پرسش ۹۸:

آیا جایز است زن برای شوهرش عمل زیبایی صورت انجام دهد؟ که هم‌اکنون باوجود تکنیک‌های جدید فراوان این کار امکان‌پذیر هست.

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۹۹:

در دوره‌های اخیر، پدیده‌ی معالجه‌ی روحانی برای درمان تأثیر جن و مسائلی شبیه آن بسیار شده است؛ مخصوصاً برای خانم‌ها. برخی از درمان‌کننده‌ها، اقدام به درمان خانم‌ها در اتاق‌های قفل‌شده یا ممنوع‌الورود می‌کنند و اجازه‌ی ورود هیچ‌کسی به همراه او را نمی‌دهند؛ با توجه به اینکه این مرد (درمانگر) جزو محارم این خانم نیست و مدعی است که درمان، فقط با خلوت کردن با بیمار امکان‌پذیر است.

پرسش این است:

- ۱- حکم شرعی این گونه خلوت کردن با خانم‌ها چیست و آیا تفاوتی بین فرد مورد اعتماد و غیر آن وجود دارد؟
- ۲- آیا اصولاً درمان روحانی وجود دارد که فقط با خلوت کردن با بیمار امکان‌پذیر باشد؟
- ۳- آیا جایز است مرد درمان‌کننده، جسم زن بیگانه را بدون مانع یا با مانع به بهانهٔ درمان لمس نماید؟
- ۴- در انتها آیا برای مؤمنان نصیحتی دارید که محل‌های نفوذ ابلیس را ببندد؟

پاسخ:

- جواب ۱- این خلوت کردن جایز نیست و حرام است و تفاوتی بین فرد مورد اعتماد و غیر آن وجود ندارد.
- جواب ۲- نیازی به خلوت کردن با بیمار نیست.
- جواب ۳- جایز نیست و عملی حرام است.
- اما نصیحت این جانب: مؤمنان از خلوت کردن حرام دوری کنند؛ چرا که دربی از درب‌های شیطان است؛ پس آن را نکوید. خداوند رحمتتان کند!

پرسش ۱۰۰:

- قرار دادن حلقه در بینی - که در انگلیسی به آن Nose Piercing گفته می‌شود - چه حکمی دارد؟

پاسخ:

اشکالی ندارد.

پرسش ۱۰۱:

و آیا قرار دادن آن (حلقه در بینی) در حضور نامحرم جایز است؟

پاسخ:

اگر با قصد زینت باشد جایز نیست.

پرسش ۱۰۲:

آیا برای انجام کارهای شبکه مبارک جهانی «المنقذ» جایز است مرد اقدام به تصویربرداری از خانم‌ها در برنامه زنانه بکند؟ یا مردی مجموعه‌ای از زنان نامحرم را در دوره‌های آموزشی تصویربرداری و مونتاژ وارد کند؟ همچنین آیا جایز است که مرد نامحرم با اتومبیل شخصی خود زن‌ها را برای کار در دعوت مبارک جابه‌جا کند؟

پاسخ:

به توجیحات شیخ ناظم عمل و برای گرفتن مشورت از او به مکتب مراجعه شود، به‌خصوص در مواردی که احتمال مفسده وجود داشته باشد.

پرسش ۱۰۳:

آیا یک زن می‌تواند فنون رزمی (جودو و جوجیتسو) را در باشگاه ورزشی آموزش ببیند؛ البته با در نظر گرفتن اینکه افرادی که حضور دارند همگی مرد هستند و مخصوصاً تماس بدنی رخ می‌دهد که در چنین ورزش‌هایی کاملاً طبیعی است.

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۱۰۴:

حکم انتشار چهره خواهران انصاری در صفحات اجتماعی مثل فیسبوک و نظایر آن چیست؟ اینکه در عکس، چهره و ظاهر خواهر انصاری مشخص باشد یا فقط از پشت سر باشد؟ و اگر عکس متعلق به خودِ خواهر انصاری نباشد ولی قبلاً در اینترنت منتشر شده و خواهر انصاری آن را به عنوان عکس خودش قرار دهد چه حکمی دارد؟ و توصیه شما به خواهران در این خصوص چیست؟

پاسخ:

اشکالی در انتشار تصویر چهره‌ها نیست به شرط اینکه ضمن حدود شرعی باشد و مشکل دیگری وجود نداشته باشد.

پرسش ۱۰۵:

حکم استفاده از عینک‌های آفتابی برای زن چیست؟

پاسخ:

جایز است و استفاده از آن برای زن و مرد اشکالی ندارد.

پرسش ۱۰۶:

استفاده از لنزهای رنگی در برابر نامحرم اگر به دلیل ضعف بینایی باشد و به قصد زینت نباشد چه حکمی دارد؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۰۷:

آیا استفاده از لنز اگر فقط به قصد زینت باشد جایز است؟

پاسخ:

تغییر رنگ چشم چه به استفاده از لنز یا به هر روش دیگری به صورت دائم یا موقت اشکالی ندارد.

پرسش ۱۰۸:

سؤالات مبتلا به بسیاری دارم که در رابطه با کارم در مدرسه است. تمنا دارم -آقای من- آن‌ها را پاسخ دهید:

۱- گاهی دانش آموزان دختر لباس‌هایی که مطابق قانون نیست می‌پوشند و بعد از بارها تنبیه اقدام به گرفتن این لباس‌ها و چیزهای دیگر مثل کلیپس‌های بزرگ مو و دستبند می‌کنیم. آیا از بین بردن آن‌ها جایز است؟ یا باید به دانش آموز یا ولی او مرجوع گردد؟ و اگر این وسایل زمان زیادی باقی بماند و دانش آموز از مدرسه برود با آن‌ها چه باید بکنیم؟ تکلیف وسایلی که قبلاً از بین رفته است چیست؟ آیا ما باید به این دانش آموزان بازگردانیم و ذمه خود را بری کنیم؟

۲- آیا استفاده از کلیپس‌های بزرگ مو زیر روسری که موجب بزرگ شدن سر و شبیه شدن آن به دو سر یا شتر دو کوهان می‌شود جایز است؟ یا مکروه؟ یا کاری حرام است؟

پاسخ:

چون این وسایل ملک شخصی دانش آموز است به او بازگردانده شود. اما در مورد گذشته از آنجاکه موارد ساده و گسترده‌ای را در برمی‌گیرد احتیاجی به بازگرداندن آنچه از بین رفته است نیست اگرچه بهتر است عین یا مبلغشان صدقه داده شود.

استفاده از چیزی در موها حتی اگر حجاب را برجسته کند مباح است و حرام نیست.

به‌طور کلی دین زن را تشویق می‌کند که به زینت خود در چهارچوب خانه و برای شوهرش توجه داشته باشد؛ چراکه این کار سبب بسیار مهمی برای حفظ خانواده و بازداشتن شوهر از فکر کردن به غیرِ همسرش (پناه‌برخدا) هست.

پرسش ۱۰۹:

چندی پیش آزمایش خون دادم و از آنجاکه کادر خانم نبود یک مرد از من خون گرفت و لازم بود که دست من به سمت بالا تا آرنج آشکار شود. آیا این کار گناه است؟

پاسخ:

در صورت اضطراب اشکالی ندارد.

پرسش ۱۱۰:

آیا جایز است زن بر دستانش حنا بگذارد و با آن از خانه خارج شود (یعنی نامحرم آن را ببیند)؟ آیا این کار جایز است یا زینت حساب می‌شود؟ با توجه به اینکه این زن متأهل است.

پاسخ:

امروزه مواد و وسایل بسیاری وجود دارد که زن می‌تواند خود را برای شوهرش به صورت موقت آرایش کند و هنگام خروج از خانه مشترک می‌توان آن را پاک کرد.

پرسش ۱۱۱:

اگر زن موهایش را پسرانه کوتاه کند چه حکمی دارد؟ با توجه به اینکه قصد شبیه شدن به مردها را نداشته باشد.

پاسخ:

اشکالی در آن نیست.

پرسش ۱۱۲:

سؤالی در مورد پوشیدن پارچه چادر نماز به شکل چادر عربی در زیارت اماکن مقدسه دارم؛ آیا پوشیدن آن جایز است؟ زیرا هنگام ورود به قسمت بازرسی مانع از پوشیدن آن می‌شوند علی‌رغم اینکه مانند چادر عربی موجب پوشش می‌شود و فقط رنگ آن دو فرق می‌کند. چادر تیره‌رنگ است.

پاسخ:

پوشیدن چادر، بالا پوش یا هر چیزی بیش از حجاب شرعی طبیعی واجب نیست و واجب کردن پوشیدن چادر در زیارت اماکن مقدسه روشی اشتباه است و چه بسا گاهی ضرر آن بسیار بیشتر از منفعتش باشد.

در حال حاضر برای تغییر آنچه اشخاص مسلط بر این اماکن مقدسه تعیین

می‌کنند کاری از دست من بر نمی‌آید. آن‌ها قوانین را طبق نظر خودشان تعیین می‌کنند حتی اگر بسیار محدود و تکلف‌آور باشد.

پرسش ۱۱۳:

آیا جایز است در پزشکی، زن بدن مرد را برای معاینه لمس کند با توجه به اینکه پزشکان مرد وجود دارند ولی به این روش آموزش ندیده‌اند. گاهی ما را مجبور به معاینه مردها می‌کنند با این دلیل که ما به‌طور کلی در عرصه پزشکی و نه صرفاً برای زن‌ها- آموزش دیده‌ایم. حکم شما چیست، ای مولای من؟

پاسخ:

با پوشیدن دست‌کش و همچنین در صورت اضطرار- که این روش تنها راه درمان باشد- جایز است.

پرسش ۱۱۴:

دو سؤال دارم:

سؤال اول: من در اروپا دانشجوی دندانپزشکی هستم. در کار و تحصیل لازم می‌شود دستم را به‌طور کامل تا آرنج نمایان کنم. آقا و مولای من! این کار با توجه به حجاب شرعی که شما بیان فرموده‌اید جایز نیست. چه کار کنم؟ اگر دستم را برهنه نکنم مخالف قوانین درمانگاه دندانپزشکی است.

سؤال دوم: در حین کار با آقایان و خانم‌ها برخورد دارم و باید سر آن‌ها بسیار نزدیک به شکم من باشد تا بتوانم کارم را به شکل درست انجام بدهم. حکم این مسئله در رابطه با معالجه آقایان به این روش چیست؟

پاسخ:

التزام به حجاب شرعی واجب است و انتخاب شغلی که لازمه‌اش هتک حجاب شرعی باشد جایز نیست. برهنه کردن تا بازو جایز نیست و باید راهی برای پوشاندن آن به شکلی قابل قبول یافت شود. اشکالی در معالجه کردن آقایان وجود ندارد.

پرسش ۱۱۵:

نمی‌دانم با تحصیلم در نروژ چه کنم! آیا دندانپزشکی را ادامه دهم یا رشته‌ام را تغییر دهم؟

پاسخ:

درست را ادامه بده ولی حجاب شرعی‌ات را حفظ کن. دانشکده‌های دندانپزشکی در دانشگاه‌هایی با بالاترین رتبه در دانشگاه‌های دنیا، مسئله برهنه کردن دست تا بازو را شرط نمی‌کنند و این را من شخصاً بررسی کرده‌ام؛ بنابراین اعتقاد ندارم که این شرط، شرط درستی باشد یا ارزش بالایی داشته باشد و اعتقاد دارم می‌توانی آن را انجام ندهی یا با اساتید یا دانشکده یا مدیریت دانشگاه در خصوص این مسئله صحبت کنی یا پوششی را - که از نظر آن‌ها قابل قبول باشد - تا بازوهایت قرار دهی.

پرسش ۱۱۶:

خودرو سوار شدن زن اگر خودش و راننده به تنهایی باشند چه حکمی دارد؟

پاسخ:

در خیابان عمومی و بین مردم اشکالی ندارد.

پرسش‌های مربوط به ازدواج

پرسش ۱۱۷:

حدیثی است که می‌فرماید: «ازدواج کامل‌کنندهٔ نیمی از دین است» ولی اگر امکان ازدواج فراهم نباشد چه می‌شود؟ برای نصف دین من چه اتفاقی می‌افتد؟

پاسخ:

تا هنگامی که مؤمن باشی ان شاء الله دینت برایت باقی خواهد بود.

پرسش ۱۱۸:

آیا جایز است بنده در مورد توضیحات از نظر سلبی یا ایجابی پاسخ بدهم؛ وقتی کسی از من در مورد خانمی پرسد که قصد ازدواج با او را دارد و همچنین در مورد مردی، وقتی از خانمی خواستگاری کرده است. حدّ و حدود اجازه داده شده در مورد بیان وضعیت کسی که از او پرسش شده است چیست؟

پاسخ:

پاسخ از نظر سلبی و ایجابی در مورد ویژگی‌ها و رفتار کسی که در موردش پرسش شده، جایز است؛ ولی سخن گفتن در مورد چیزی از شخصی که اطلاعات و دانش کافی در موردش وجود ندارد جایز نیست.

پرسش ۱۱۹:

کسی که همسر هاشمی دارد آیا جایز است با زن هاشمی یا غیر هاشمی دیگری

ازدواج موقت یا دائم - کند؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۲۰:

می‌خواهم برای ازدواج پیش‌قدم و قیمت مهر در این زمان را جويا شوم، زیرا باید مقدم (پیش‌پرداخت) صدق و مؤخر آن در عقد رسمی در دفتر رسمی دولتی ثبت شود. آیا واجب است مهریه به اندازه مهریه حضرت زهرا (علیها السلام) باشد؟ یا می‌تواند بیشتر از آن نیز باشد؟

پاسخ:

در پاسخ پیشین بیان کردم که مهر حضرت زهرا (علیها السلام) در این زمان و هر زمانی چقدر است و ارزش آن، قیمت اثاث خانه برای دو نفر هست و این، معیار است؛ یعنی مهر مبلغی است که اثاث خانه‌ای که زن و شوهر در آن زندگی خواهند کرد چیده شود.

اگر شما مایل هستی عدد یا مبلغ معینی را به عنوان حداکثر مهر بدانی، بهتر است مبلغ مهریه از قیمت چهل مثقال طلای هجده عیار یا معادل آن به هر شکلی - تجاوز نکند، و اگر می‌خواهی مهریه را به بخشی که ابتدا پرداخت شود و بخشی که بعد از آن پرداخت می‌شود تقسیم کنی، قیمت مذکور را به دو بخش گفته شده تقسیم کن.

به‌طور کلی بهتر است از مهریه بالا اجتناب شود حتی اگر شوهر متمکن باشد؛ زیرا این کار سنت زشتی در جامعه مؤمن است. از مصادیق بابرکت بودن زن این

است که مهریه کم را بپذیرد و از مصادیق شوم بود او، بالا بردن مهریه و فخرفروشی است.

پرسش ۱۲۱:

یکی از خانم‌های انصاری به دلیل اینکه به امام (علیه السلام) ایمان داشته و شوهرش شراب می‌نوشیده کارش به جدایی و طلاق کشیده شده است. آن‌ها فرزندانش را از او گرفته‌اند در حالی در دادگاه رسمی توافق حاصل شده بین طرفین این بوده که این زن جدا شود و به همراه فرزندانش جداگانه زندگی کند و اینکه شوهر سابق هزینه‌های مصرفی زن و فرزندانش را پرداخت و مسکن آن‌ها را تأمین کند به شرط آنکه آن زن ازدواج نکند و اگر ازدواج کند بچه‌ها، مسکن و هزینه‌ها گرفته شود. آیا این زن شرعاً ملزم به رعایت این توافق است و بدون در جریان دادن شوهر سابقش نمی‌تواند ازدواج کند؟ و آیا او حق دارد بدون آنکه شوهر سابقش متوجه بشود به عقد کسی دربیاید؟ و آیا زندگی با فرزندانش و استفاده از مسکن و مخارج شوهر سابقش برایش حلال است، در صورتی که بخواهد با یک مرد انصاری ازدواج شرعی کند؟

پاسخ:

مسئله ازدواجش به دست خودش است و احدی حق منع او از ازدواج کردن را ندارد؛ اما موضوع فرزندان برمی‌گردد به سن و وضعیت کودکان؛ و به‌طور کلی اگر پدر مؤمن نباشد شرعاً فرزندان جزو حقوق مادر مؤمن به حساب می‌آیند.

پرسش ۱۲۲:

۸۲..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

یکی از خواهران در ایران ضمن عقدش شرط نمود که مهریه‌اش را هر وقت که بخواهد دریافت کند و اکنون پس از گذشت یک سال از ازدواجش به خاطر بعضی مسائل از شوهرش درخواست مهریه کرده است. از آنجا که شوهرش توانایی دادن مهریه به صورت نقدی را ندارد بر اساس قانون ایران، دادگاه حکم به مصادره اموالش داده است تا از طریق این املاک و اموال مهریه همسرش به او داده شود و اگر شوهر اموال و املاکی نداشته جز سهم الارث نداشته باشد، دادگاه ایرانی حکم به مصادره و توقیف سهم شوهر از ارث و فروش آن را می‌دهد؛ حتی اگر سایر ورثه راضی نباشند؛ مثلاً مادر و برادرانی که سهمی در ارثی دارند که فروخته می‌شود و مرد نیز سهمی در آن دارد. اگر بقیه ورثه اعتراض کنند و با فروش ارث موافقت نکنند، دادگاه ایران آنان را به دادن سهم مرد و پرداخت مهریه همسر از آن مجبور می‌کند. حال پرسشی مطرح می‌شود: آیا این مسئله از نظر شرعی جایز است؟ یعنی با وجود همه این شروطی که به عدم رضایت و در تنگنا قرار گرفتن سایر ورثه منجر می‌شود، دادگاه مهریه این زن را از این راه بدهد؟

پاسخ:

جایز است؛ ولی شایسته‌تر احسان و نیکی بین زوجین هست و زن هرچند در سختی باشد. در این خصوص صبر پیشه کند تا خداوند روزی‌اش را عطا فرماید.

پرسش ۱۲۳:

در کتاب شرایع در قسمت ازدواج نوشته شده است: «نزدیکی با زن قبل از اینکه به سن نه سالگی برسد حرام است». از این مطلب چنین برداشت کردم که از ابتدای سن نه سالگی نزدیکی با زن جایز است.

با توجه به حرفه و محیط اطرافم در بسیاری موارد با دخترانی روبه‌رو شده‌ام که با توجه به اینکه بدنشان تحمل رابطه جنسی با شوهر را ندارد دچار آسیب‌های بدنی می‌گردند. همان‌طور که در جامعه امروز و زمانه ما می‌بینیم که دختران در این سن و سال کودک محسوب می‌شوند و هنوز آمادگی عقلی و جسمانی کافی برای بر عهده گرفتن واجبات و مسؤولیت‌های پیمانی با این درجه از اهمیت را ندارند. پس برای چه خداوند سبحان و متعال ازدواج با دختران را در این سن و سال کم اجازه فرموده است؟ و آیا صحیح است که ازدواج با دختران از زمان ولادتشان جایز باشد؟

پاسخ:

موضوع جایز بودن ازدواج دختران نه‌ساله در اسلام عبارت است از بیان حدود وضعیت شرعی، و اگر شرایط حکمرانی برای خلیفه خداوند مهیا گردد و قانون احوال شخصی افراد را وضع نماید، این قانونی نیست که (الزاماً) حکومت الهی طبق آن عمل کند.

بنابراین اگر امر برای خلیفه خدا گسترش یابد می‌تواند قیدهایی را برای منع کردن ازدواج دختران کمتر از سنی که به‌طور معمول اعضای تناسلی زنانه‌شان کامل نشده باشد وضع نماید همان‌طور که وجود ضرورتی برای این نوع ازدواج شرط می‌باشد. و اینکه وضعیت جسمانی دختران از نظر معاینات پزشکی قانونی برای ازدواج مناسب داشته باشد و.... و به‌طور کلی حلال دانستن این نوع ازدواج در شریعت اسلام همان‌طور که بیان شد- دلالتی بر طبیعی بودن این وضعیت ندارد بلکه این تشریح تنها بیانگر نهایی است که در آن سن دختران جوان در صورت

وجود ضرورت- امکان ازدواج پیدا می‌کنند. به‌عنوان مثال اگر تصور کنیم که فاجعه‌ای در روی زمین رخ دهد و تنها اندکی از نوع بشر یا از مؤمنان باقی بمانند، در چنین وضعیتی مسئله ازدواج و زادآوری زود هنگام با در نظر گرفتن اقدامات احتیاطی- به جهت ضرورت حفاظت از نوع بشر و یا حفظ مؤمنان خواهد بود و گرنه احتمال انقراض نوع بشر بیشتر خواهد شد. کسی که نظریه تکامل و چگونگی عملکرد مجموعه ژن‌ها را در طبیعت درک می‌کند آنچه من می‌گویم را (به‌خوبی) خواهد فهمید. در این مورد به‌خصوص اگر ضرورتی برای ازدواج زود هنگام- یا به‌عبارت دیگر آمادگی جنس ماده نوع بشر برای لقاح در سنین پایین- در محافظت از نوع بشر در ادوار پیشین تکامل «هومو»ها وجود نمی‌داشت، بدن نوع مؤنث به این صورت تکامل نمی‌یافت؛ یعنی به صورتی که آمادگی تلقیح در سنین پایین را داشته باشد.

اما در مورد آنچه برخی از پیش خودشان این حکم شرعی را پیاده می‌کنند آن‌هم بدون ضوابطش و باعث آسیب رسانیدن جسم دختران جوان و کم سن و سال می‌شوند، این خطایی از سوی آن‌ها است و خطای شریعت نیست. نه آن‌ها و نه فقهایشان، نه شایستگی پیاده‌سازی شریعت را دارند و نه شناخت حدود آن به‌صورت کامل. از همین رو خداوند موضوع تطبیق و پیاده‌سازی را بر عهده خلیفه و جانشین خود در زمینش قرار داده است.

پرسش ۱۲۴:

آیا با توجه به تغییر شرایط اجتماعی و اقتصادی در طول زمان، برخی احکام

شرعی مربوط به احوالات شخصی در برخی حالات تغییر می کند؟ اینگونه متوجه شده ام که حقوق مردان بیشتر از حقوق زنان است زیرا مسئولیت ها و تکالیف مرد بیشتر از زن هست. اما چه می شود اگر مرد وظایفش را به درستی انجام ندهد و آن ها را به انجام نرساند؟ آیا در این صورت حقوقش همچنان پابرجا خواهد بود یا ساقط می گردد؟ به عنوان مثال مردی که خرجی خانواده اش را نمی دهد و اهمیتی برای فرزندانش قائل نمی شود گویی او هیچ وجود مادی یا معنوی در زندگی آن ها ندارد و قوام خانواده و تربیت، همگی بر عهده زن افتاده باشد؛ آیا باز هم این شوهر چنین حقوقی دارد؟ حقوقی مثل اطاعت شدن، سرپرستی و سایر موارد؟

متأسفانه در جامعه های عربی و اسلامی خانواده هایی یافت می شوند که به دلیل کوتاهی شوهر یا نبودش، این خانواده ها را زنان به تنهایی اداره می کنند و یا به دلیل وجود شرایط سخت اقتصادی و تسلط طاغوتیان با شوهرانشان مشارکت دارند. تأثیر این وضعیت بر معادله مذکور چیست؟ (اینکه شوهر حقوق بیشتری دارد چون او مسئول است).

پاسخ:

تغییر احکام در هر زمان به خلیفه و جانشین خدا بازمی گردد؛ بنابراین احکام می توانند تغییر کنند یا منسوخ گردند، و بنده پیش تر این مطلب را یادآور شده ام.

۸۶ پاسخ‌های فقهی ج ۴

حق تعالی می‌فرماید: ﴿وَإِنْ امْرَأَةٌ خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُوزًا أَوْ إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ وَأُحْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾^(۱) (و اگر زنی از بی‌مهری یا بی‌زاری شوهرش بیمناک باشد، بر آن دو گناهی نیست که هر دو در میان خود طرح سازش و آشتی افکنند، که سازش بهتر است ولی بخل و فرومایگی بر نفوس حضور (و غلبه) دارد، و اگر نیکی و پرهیزگاری پیشه کنید قطعاً خدا به هر چه انجام می‌دهید آگاه است). تعریف «نشوز» (بی‌مهری و ناسازگاری) مرد چیست؟ و آیا در شریعت عقوبتی برای مرد ناشز (ناسازگار) وجود دارد؟ و حکم مردی که نسبت به خانه، همسر و فرزندانش بی‌توجهی می‌کند چیست؟

پاسخ:

مسئله نشوز مرد را در کتاب شرایع بیان کرده‌ام و به این معنی است که مرد همه یا برخی حقوق زن را منع می‌کند و زن حق مطالبه و دریافت آن‌ها را دارد.

پرسش ۱۲۶:

وقتی در مورد زدن زن ناشزه (نافرمان) در حوزه دین صحبت می‌کنیم همه اتفاق نظر دارند که زدن نباید با شکنجه و درد و عذاب همراه باشد ولی وقتی به واقعیت زندگی می‌رسیم مشاهده می‌کنیم که وضعیت بسیار متفاوت است و ضرب و شتم بدنی همسر بسیار اتفاق می‌افتد. به‌طور دقیق حدود زدن زن ناشزه چیست؟ و سزای مردی که از این حدود تجاوز می‌کند چیست؟ و آیا قوام بخشی و اصلاح

نفوس با صبر و رفتار نیکو شایسته تر از آزار جسمانی - که احساس خواری و زبونی را به دنبال دارد - نیست؟ به خصوص هنگامی که طرف مقابل ضعیف تر از شما و مورد حمایت و پشتیبانی شما باشد؟

پاسخ:

کتنک زدن زن یک وضعیت طبیعی و یا وضعیتی که به طور معمول عمل به آن صحیح باشد نیست، بلکه در حکومت الهی اگر زن به دلیل کتنک زدن شوهر اقامه دعوی کند به دعوایش رسیدگی و اگر مرد خطایی مرتکب شده باشد مجازات می شود.

پرسش ۱۲۷:

زنی هستم که هشت سال است ازدواج کرده ام و شوهرم - به حمد الله - کار می کند، ولی تا امروز نه خانه ای در تملک داریم و نه خودرویی و نه هیچ چیز دیگری. هر وقت یکی از فرزندانم بیمار می شود یا چیزی را می خواهم، پولی نداریم. وقتی هم سرم حقوق ماهیانه اش را دریافت می کند جز اندکی آن هم برای غذا به ما نمی دهد و باقی را اهدا می کند یا می بخشد. گاهی او پول ها را به کسانی که نیازمند نیستند می بخشد و یا دیگران برای چیزهایی که ضروری نیست از او پول می گیرند در حالی که و من و فرزندانم محتاج باقی می مانیم. رأی شما و حکم شما درباره هم سرم چیست؟

هر وقت من پولی داشته باشم با او مشارکت می کنم ولی او پولش را با دیگران شریک می شود و هر وقت به او می گویم من از این وضعیت راضی نیستم می گوید

رضایت تو برایم مهم نیست. آیا این سخن او درست است؟

پاسخ:

بر شوهر واجب است که نفقه واجب را برای خانواده‌اش فراهم کند و حق تصرف در باقی اموالش در اختیار خودش است، هرگونه که خودش صلاح بداند، چه برای خانواده‌اش هزینه کند، چه برای خودش و یا در راه‌های خیری که مورد رضای خداوند است انفاق نماید.

پرسش ۱۲۸:

زن یکی از انصار در حالی که خودش هم جزو انصار است- نماز نمی‌خواند و (شوهرش) هر چه در توان داشته به او بخشیده تا به نمازش پایبند شود و همه راه‌های شرعی را به کار گرفته تا همسرش نمازخوان شود ولی فایده‌ای نداشته است. آیا می‌تواند به خاطر نماز نخواندن او را کتک بزند و یا طلاقش بدهد؟

پاسخ:

نصیحتش کند، موعظه‌اش کند و به نمازخواندن تشویقش کند و به همین وضعیت ادامه بدهد. کتکش نزند و طلاقش ندهد.

پرسش ۱۲۹:

آیا مرد انصاری حق دارد همسرش را مورد ضرب و شتم قرار دهد، به او فحاشی کند و برای هر خطا و اشتباهی که در خانه اتفاق می‌افتد همسرش را مورد سرزنش قرار دهد؟

پاسخ:

به هیچ وجه کتک زدن و فحاشی کردن جایز نیست، و این (از مردانگی) به دور است. رابطه بین زن و شوهر باید از نوع رابطه دوستی و محبت آمیز باشد، نه تنفر و ناسازگاری! و از هر دو طرف انتظار می رود که بر همین منوال عمل کنند.

پرسش ۱۳۰:

گفته شده است که لواط کننده نمی تواند با مادر و خواهر لواط شونده ازدواج کند. اگر لواط کننده به سن تکلیف نرسیده باشد وضعیت این حکم به چه صورت است؟ و اگر فرد شک داشته باشد که هنگام انجام این عمل خبیث به سن بلوغ رسیده است یا نه وضعیت به چه صورت خواهد بود؟

پاسخ:

در هر دو حالت (ازدواج) حرام نیست.

پرسش ۱۳۱:

زن شهره به زنا چگونه شناخته می شود؟ اگر مدت عقد موقت یک سال باشد ولی مرد به عدم التزام و پابندی زن شک داشته باشد، آیا جایز است عقد موقت را فسخ کند؟ آیا فسخ کردن بعد از نزدیکی جایز است؟

پاسخ:

زنی که در محیط اجتماعی اش به فاحشه گری شناخته شده باشد، معروف به زنا شناخته می شود و مرد می تواند هر وقت بخواهد عقد ازدواج موقت را فسخ کند.

پرسش ۱۳۲:

متن زیر در کتاب شرایع جلد سوم آمده است: (اگر زن از زنا حامله شود و سپس شوهرش او را طلاق دهد، باید با گذراندن ماه‌ها (سه ماه) عده نگه دارد نه با وضع حمل- و اگر اشتباهاً با او نزدیکی شده باشد و حامله شود، به دلیل دوری شوهر از او فرزند به آن شخص نسبت داده شود، سپس شوهر زن را طلاق دهد، با وضع حمل از شخصی که اشتباهاً با او نزدیکی کرده عده نگه می‌دارد و بعد از آن عده طلاق از شوهرش را نگه می‌دارد).

آیا زنی که از زنا حامله شده و شوهری نداشته باشد باید عده معینی نگه دارد؟
و آیا ازدواج با او در ایام حامله بودنش چه از طرف شخصی که با او زنا کرده یا از سوی کسان دیگر جایز است؟

پاسخ:

عده‌ای ندارد، و جایز است که در زمان حامله بودنش با کسی که با او زنا کرده ازدواج کند و ازدواج با دیگران مکروه است.

پرسش ۱۳۳:

شوهر زنی انصاری به همراه مسافرانی که همراهش بودند بیش از شش سال است که در دریا غرق شده‌اند و هیچ اثری از او و سایرین به دست نیآورده‌اند؛ اما این زن عده وفات را نگه نداشته است. اکنون یکی از برادران انصاری برای خواستگاری از او پیش قدم شده است. آیا واجب است این زن قضای عده را به جا آورد تا ازدواجش با او صحیح باشد؟ یا کار دیگری باید انجام دهد؟

پاسخ:

باید ابتدا عدهٔ وفات را نگه دارد.

پرسش ۱۳۴:

اینجا در استرالیا وقتی کسی به صورتی قانونی و صحیح کار می‌کند حقوق خودش و همسرش و گاهی حقوق کودکانش نیز قطع می‌شود؛ در نتیجه کار دشوار می‌شود و به خصوص وقتی که مرد می‌خواهد به مسافرت برود و آن‌ها را بدون هیچ حقوقی رها کند که در این صورت تنها بر ماحصل کار کرد او تکیه می‌شود.

اینجا عراقی‌ها و همچنین برخی انصار برای خلاص شدن از این مشکل و اینکه بتوانند به راحتی کار کنند و حقوق زن و فرزندان قطع نشود و همچنین برای بهره‌مندی از فواید بسیار دیگر، به دولت استرالیا می‌گویند که از همسرشان جدا شده‌اند. جدا شدن از نظر حکومت استرالیا به منزلهٔ طلاق نیست بلکه درجهٔ پایین‌تری از طلاق هست و تنها در حدّ پر کردن چند فرم است. حکم شرعی این کار چیست؟

پاسخ:

با توجه به آنچه در این پرسش گفته شده، جدایی به معنی طلاق نیست و زن به عنوان همسر شرعی اش باقی می‌ماند.

تربیت فرزندان و فرزندخواندگی

پرسش ۱۳۵:

آیا پدر می‌تواند کودکانش را با تنبیه فیزیکی تربیت کند؟ قوانین این مسئله از

۹۲..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

جهت سن و سال و علتی که باعث این عمل شود چیست؟ آیا این عمل برای آموزگار نیز جایز است؟ آیا به اجازه پدر نیاز دارد؟ آیا پدر می‌تواند به آموزگار این اجازه را بدهد؟

پاسخ:

پدر می‌تواند کودک را پس از ۷ سالگی تنبیه فیزیکی تربیتی نماید؛ البته زدن نباید باعث آزار شود و نباید در ناحیه‌ای مانند سر باشد که باعث آسیب رسانیدن به او گردد، و زدن نباید پی‌درپی باشد. در ضمن پدر باید همه اسباب و ابزارهای ترساندن را به کار برده و استفاده کرده باشد؛ مثل محروم کردن کودک از چیزهایی که دوستشان دارد یا ابزارهای تشویقی، مانند وعده خریدن چیزهایی که دوستشان دارد یا در جهت اصلاح اشتباه کودک، آن را برای او بخرد. به طور کلی بهتر، ترک تنبیه فیزیکی و نزدن است. زدن کودک توسط آموزگار جایز نیست.

پرسش ۱۳۶:

زنی پیش من آمد که از ظاهرش می‌شد فهمید بداخلاق و زناکار است، مواد مخدر مصرف می‌کرد، هر حرامی را انجام می‌داد و اهمیتی نمی‌داد. کودکی یک‌ماهه را نزد من -یعنی همسر- گذاشت و رفت و ماه‌ها نیامد. اکنون هشت ماه است که این کودک پیش ما است. ما او را بزرگ کرده و همگی به او تعلق خاطر پیدا کرده‌ایم. آیا من می‌توانم از این بچه نگهداری کنم؟ و آیا می‌توانم برایش شناسنامه بگیرم تا در آینده در درس خواندن و سایر موارد دچار مشکلی نشود؟ باوجود اینکه می‌دانم اندک دفعاتی برای دیدار او خواهد آمد، درحالی که او تربیت کودک را به ما سپرده و او را از ما نمی‌گیرد؛ زیرا او خیابان‌گرد است و

خانه‌ای ندارد.

پاسخ:

در مسئله تربیت کودک و ثبت کودک در دفاتر رسمی (و گرفتن شناسنامه) به خودی خود اشکالی وجود ندارد؛ ولی باید به جهت حفظ حقوق ورثه- وضعیت او شرح داده شود و اینکه او فرزند صلبی اش نیست و تنها او را به فرزندخواندگی پذیرفته است.

خدمتکاران و کارکنان در خانه

پرسش ۱۳۷:

حکم وجود خدمتکاران و ساکن بودنشان در خانه چیست؟ چه مرد باشند و چه زن.

پاسخ:

به طور کلی بودنشان در خانه اشکالی ندارد تا وقتی که در اثر وجود آنها کاری حرام صورت نگرفته باشد.

پرسش ۱۳۸:

حکم پختن غذا، شستن لباس‌ها و چیزهای دیگری که با رطوبت مُسری لمس می‌کنند چیست؟ اگر مسلمان باشند ولی به این دعوت ایمان نداشته باشند، یا مسیحی باشند و یا طور دیگری باشند.

پاسخ:

۹۴..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

اگر مسلمان یا اهل کتاب باشند و از نواصب (دشمنان اهل بیت) و غلات (غلو کنندگان مقام اهل بیت) نباشند حکم به طهارتشان می‌شود و هر آنچه با رطوبت لمس کنند پاک است.

پرسش ۱۳۹:

حدود تعامل با خدمتکار - چه مرد باشد و چه زن - چیست؟ همان گونه که مستحضر هستید زندگی برای آن‌ها تنگ شده و آن‌ها مهاجرت کرده‌اند و احیاناً نیاز به صحبت کردن با مرد یا زن سرپرست برای انبساط خاطر یا مشورت کردن و یا پیدا کردن راه‌حلی برای مشکلات دارند. آیا سلام و احوال‌پرسی با آن‌ها صحیح است؟

پاسخ:

خداوند توفیق‌تان دهد! با لطف و عطف و رحمت با انسان‌ها برخورد کنید. انسانیت، شمارا به آن‌ها جمع می‌کند (میان شما و آن‌ها مشترک است).

پرسش ۱۴۰:

آیا سؤال کردن از عقیده خدمتکار پیش از بستن قرارداد واجب است؟ و اگر او مسلمان یا اهل کتاب باشد آیا باید بر اینکه ناصبی، غلو کننده یا کافر نباشد تأکید داشته باشیم؟ و اگر این کار واجب باشد، آیا باید با خدمتکارانی که قبلاً استخدام شده‌اند مجدداً قرارداد بست؟

پاسخ:

سؤال کردن از آن‌ها واجب نیست.

فعالیت برای دعوت مبارک

پرسش ۱۴۱:

آیا رساندن دعوت به کر و لال واجب است؟

پاسخ:

اگر کسی زبان آن‌ها را می‌داند و یا شما نیز زبان آن‌ها را می‌فهمید واجب است دعوت مبارک را به او برسانید یا کسی که زبانشان را می‌داند به آن‌ها برساند.

پرسش ۱۴۲:

در مالزی بهترین روشی که دشمنان دعوت مبارک یمانی موعود علیه السلام برای دور کردن مردم از ایمان به دعوت مبارک به کار می‌گیرند این است که به مردم می‌گویند انصار یمانی علیه السلام از شیعیان هستند و عموم مردم واقعاً از این کلمه وحشت دارند. بنابراین اگر مردم با ما ارتباط پیدا کنند با این روش ما را بد جلوه می‌دهند و مردم را از ما دور می‌کنند. به همین دلیل ما همواره می‌گوییم که ما انصار امام مهدی علیه السلام هستیم و شیعه نیستیم؛ اما گفتن این مطلب برایمان سنگین است چرا که مذهب ما تشیع است و ما نمی‌توانیم آن را انکار کنیم و مردم به سادگی به آن پی خواهند برد. مولای من! این طور که من فهمیده‌ام انصار، دوستدار اهل بیت علیهم السلام هستند زیرا آن‌ها به همه حجت‌های الهی از اولین تا آخرینشان ایمان دارند. بفرمایید موضع‌گیری صحیح ما در برابر این جامعه چگونه باید باشد؟ آیا بگوییم ما شیعه هستیم ولی مثل سایر شیعیانِ امروزی نیستیم؟ یا بگوییم ما انصار امام مهدی علیه السلام هستیم و شیعه نیستیم؟ چه کار کنیم و راه بهتر و صحیح‌تر چیست، ای آقای

من؟

پاسخ:

روش درست و بهتر این است که شما جزواتی داشته باشید که به‌طور خلاصه عقیده صحیح را برای مردم جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنید توضیح دهد. با این روش، شما به هر انسانی که رغبتی به حق دارد اجازه می‌دهید عقیده حق را مطالعه کند، بفهمد و بشناسد.

مرا از دعایت فراموش نکن، و از خداوند می‌خواهم شمارا محفوظ بدارد و یاری شکست‌ناپذیر به شما و از فضل و ممت خودش شمارا گشایشی آشکار عنایت فرماید.

پرسش ۱۴۳:

تکلیف ما در ایران چیست؟ آیا منتظر امر خاصی باشیم یا دعوت را به عموم مردم برسانیم؟

پاسخ:

به هر کسی که می‌توانید دعوت مبارک را برسانید و حق را به آنان بشناسانید.

پرسش ۱۴۴:

اینجا در ایران وضعیت امنیتی دشواری وجود دارد و شما به این موضوع آگاه‌تر هستید. ما در حین تبلیغ یا انتشار این دعوت مبارک چه هر روشی که خدا بخواهد. با افرادی مواجه می‌شویم که برای حکومت کار می‌کنند و مطلع می‌شویم که آن‌ها به حکومت خبر می‌دهند و آن‌ها را علیه ما تحریک می‌کنند. ما این افراد را

می‌شناسیم و در میانشان زندگی می‌کنیم. پرسش من: آیا می‌توانیم آن‌ها را تهدید کنیم مثلاً اگر علیه ما حرفی به حکومت زدید فلان و بهمان می‌کنیم؟ درحالی که ما چنین نمی‌کنیم و تنها برای ترساندن این حرف‌ها را می‌زنیم.

پاسخ:

(در این دوران تنها اجتناب از زشت کردار و ستمگر کفایت می‌کند و خداوند از مؤمنان دفاع می‌کند؛ پس نترسید و نگران نشوید که شما پیروز هستید اگر ایمان داشته باشید^(۱)) و به زودی خداوند شمارا یاری شکست‌ناپذیر می‌دهد و کسانی که به شما ظلم و ستم روا می‌دارند را خوار و ذلیل خواهد نمود و عاقبت کارشان خسران و زیان کاری در دنیا و آخرت خواهد بود.

پرسش ۱۴۵:

بعضی از برادران معتقدند که قرار دادن تصویر یک شخص در تظاهرات و راهپیمایی‌ها بر خواسته از منیت و امتحان الهی است، و برخی دیگر معتقدند این کار باعث یاری مظلوم می‌شود، و عده‌ای دیگر می‌گویند هر طور که خدا بخواهد و هر چه از خدا باشد خیر است و خدا را شکر. کدام صحیح است؟

پاسخ:

اعمال تنها بر اساس نیات سنجیده می‌شود و ماحصل هر کس هر آنچه است که نیت کرده است.

رفتار با کسانی که بحق ایمان ندارند

پرسش ۱۴۶:

یکی از خواهران بعد از ایمان آوردن به این دعوت مرتد شد درحالی که فرزندان‌ش هنوز از انصار هستند. حکم غذاهایی که او تهیه می‌کند و آن‌ها را لمس می‌کند چیست؟ همچنین حکم لباس‌ها و چیزهای دیگری که با رطوبت مُسری لمس می‌کند چیست؟ آیا نجس محسوب می‌شوند؟ و حدود تعامل با او با توجه به اینکه می‌دانیم انصار را آزار و اذیت نمی‌کند ولی در دل و سخن خود با دعوت مبارک دشمنی دارد چگونه است؟

پاسخ:

اگر منظور شما ارتباط فرزندان‌ش با او است، آن‌ها باید با مهربانی با او رفتار کنند؛ امید است خداوند حالش را اصلاح کند.

پرسش ۱۴۷:

چطور برایمان ثابت می‌شود یکی از نزدیکان جزو نواصب (دشمنان اهل بیت) است؟ آنان به امام علیه السلام -جانم به فدایش- و به وجود ذریهٔ رسول خدا صلی الله علیه و آله ایمان نمی‌آورند. از اینکه ما در ماه محرم برای امام حسین علیه السلام غمگین می‌شویم بدشان می‌آید. آیا آن‌ها از نواصب محسوب می‌شوند؟

پاسخ:

حکم به ناصبی بودن شخصی نمی‌شود مگر با یقین به اینکه این شخص دشمنی خودش را نصب العین خودش کرده باشد -خواه از طریق گفته‌هایش باشد یا اعمال

و رفتارش- و به ظن و گمان توجهی نمی‌شود.

پرسش ۱۴۸:

اگر برایمان ثابت شود که شخصی ناصبی است، آیا جایز است از غذای منزلش بخوریم مثل غذا خوردن از خانهٔ مادر و خواهر؟ آیا جایز است با آنان مصافحه کنیم و ارتباط داشته باشیم؟

پاسخ:

بهتر است از حکم به ناصبی بودن نزدیکان اجتناب کنید. بعضی از مردم از سرِ جهل و نادانی کاری انجام می‌دهند. آنان مستضعف و درگیر خود هستند. بهتر است با مهربانی با آنان رفتار کنید، با آنان هم‌سخن شوید و حق را برایشان تبیین کنید؛ امید است خداوند روزی از روزها حالشان را اصلاح کند!

پرسش ۱۴۹:

یکی از خویشان و والدین در قلب خود با دعوت دشمنی می‌کند و دشمنی خود را با دعوت و امام احمد علیه السلام آشکارا می‌گوید ولی انصار را با کردار خود آزار و اذیت نمی‌کند. حکم این شخص چیست؟ آیا نجس محسوب می‌شود؟

پاسخ:

پاسخ در آنچه در جواب پرسش پیشین مطرح شد، بیان گردید.

پرسش ۱۵۰:

من و برادرم از جمله کسانی هستیم که خداوند سبحان و متعال باایمان آوردن به این دعوت مبارک بر ما منت نهاد و در منطقه‌مان با ما دشمنی و ستیز می‌شود و

۱۰۰..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

در حال حاضر از فشار پدر و برادرمان آزار و اذیت می‌شویم، زیرا آن‌ها به این دعوت شریف مؤمن نیستند. پدرم فقیر است اما کسی که او را تحریک می‌کند برادر بزرگ‌ترمان است. او ما را تهدید می‌کند که از خانه اخراجمان می‌کند و گاهی کنترل اعصابش را از دست می‌دهد و می‌ترسم کار به جایی برسد که عواقب وخیمی در پی داشته باشد. تکلیف ما چیست؟

پاسخ:

صبر پیشه کنید و با آنان به نیکی رفتار کنید، و اگر تصمیم گرفتند شما را از خانه بیرون کنند، اگر خدا بخواهد درهای هزاران درِ خانه‌های برادران مؤمنان را برایتان می‌گشاید. به‌طور کلی می‌توانی با برادرانت در مکتب مرتبط باشی و ان‌شاءالله آن‌ها خدمتگزار شما هستند.

پرسش ۱۵۱:

من در مؤسسات تابع مراجع مثل موسسه جوادى آملی و دیگران کار می‌کنم، و کارم تحقیق در کتاب‌ها و روایات و نوشتن سخنرانی‌های آملی در تفسیر قرآن و علوم دیگر است (درحالی‌که او بارأی و نظر خود و ادله عقلی قرآن را تفسیر می‌کند). آیا کار کردن در این مؤسسات برایم جایز است؟

پاسخ:

در حال حاضر می‌توانی به‌طور موقت به کارت ادامه دهی، و از خداوند متعال برای شما توفیق و استواری درخواست می‌کنم.

پرسش ۱۵۲:

من در بنیادی مشغول به کار هستم که زیر نظر حزبی سیاسی است که مخصوص آموزش و پیشرفت اعضای جریان‌های سیاسیون و سایر مدیران و رؤسای بخش‌ها هست. با توجه به اینکه من در این عرصه با آن‌ها همکاری نمی‌کنم و فقط در بخش حسابداریِ ادارهٔ پشتیبانی بصری و الکترونیکی سرورهای مراقبت‌های بصری، سرورهای اطلاعاتی و پشتیبانی حسابداری و ادوات و تجهیزات الکترونیکی فعالیت دارم.

آقا و مولای من! لطف کنید و بفرمایید چه کار کنم؟ آیا کار را رها کنم؛ با توجه به اینکه من کار دیگری ندارم.

پاسخ:

اشکالی ندارد و می‌توانی همکاری خود با آن‌ها را ادامه دهی.

پرسش ۱۵۳:

آیا هم‌نشینی با کسی که دعوت امام یمانی علیه السلام را تکذیب می‌کند و از روی نادانی یا قانع نشدن با ادله، امام علیه السلام را دشنام می‌دهد جایز است؟

پاسخ:

هم‌نشینی با کسی که معصوم را دشنام می‌دهد جایز نیست، مگر اینکه خواهی او را هدایت کنی. به‌طور کلی کسی که دیگران را دشنام می‌دهد، شخصیتی است که اخلاق ندارد و نظرم این است اگر با کسی که ادب اندکی دارد یا اخلاق نداشته باشد هم‌نشینی و مجالست نمایی، حکیمانه باشد.

پرسش ۱۵۴:

۱۰۲..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

برادرم انصار است و همسایه‌اش انصاری بود و به همراه گروه رزاق (لعنه‌الله) مرتد شد. او همچنان به او تکرار می‌کند که آیا تو محتاج هستی و... و... او در منطقه محبوب است و حیران است و می‌گوید آیا از درب خانه‌ام طردش کنم درحالی‌که این اخلاق انصار و اخلاق محمد و آل محمد ائمه و مهدیین سلام و صلوات خدا بر آن‌ها- نیست. او حیران است که چگونه با این شخص رفتار کند؟

پاسخ:

هیچ دوستی و کرامتی برای ناصبی دشمن آل محمد صلوات‌الله‌علیهم وجود ندارد.

پرسش ۱۵۵:

آیا خوردن و آشامیدن در منزل کسی که پول غذاهایش را پسرش می‌دهد - درحالی‌که می‌دانیم پولش را از راه حرام مثل فروش مواد مخدر و ... به دست می‌آورد- جایز است. اگر به اصرار آن‌ها از غذایشان خورده باشیم حکمش چیست؟

پاسخ:

اگر یقین داری که منبع تمام غذاهایشان از راه حرام یا معامله باطل است، در این صورت جایز نیست از آن بخوری، و اگر خورده باشی به اندازه قیمتش صدقه بده.

پرسش ۱۵۶:

برادرم و خانواده‌اش از انصار هستند ولی در دین‌داری مقید نیستند. به من خبر رسید که او شراب می‌نوشد. از این کار نهی‌ش کردم ولی فایده‌ای نداشت. در رؤیا معصومین (علیهم‌السلام) را دیده‌ایم که با او قطع رابطه کنیم، مساعدت‌ش نکنیم و اینکه امام قصد دارد ادبش کند و ... وضعیت مالی‌اش بسیار بد است. بفرمایید ما چه کنیم. به‌ر حال او برادر انصاری ما است و احتیاج به کمک و مساعدت ما دارد. آیا جایز است به او کمک کنیم در حالی که کارهای خلاف شرع انجام می‌دهد؟

پاسخ:

کمک کردن به او با پولی که توسط آن شراب تهیه می‌کند جایز نیست، ولی کمک کردن با مالی که با آن غذا تهیه و نیازهای مادی‌اش را برطرف کند اشکالی ندارد و حتی مستحب هم هست.

رفتار با پدر و مادر

پرسش ۱۵۷:

مادرم از انصار نیست و به من اجازه حضور در مجالس انصار را نمی‌دهد. آیا من می‌توانم هنگام مسافرت او و بدون اطلاعش در مجالس یادبود و ختم شرکت کنم. با توجه به اینکه پدرم از انصار نیست، ولی به من اجازه این کار را می‌دهد و حتی مرا در این خصوص تشویق نیز می‌کند.^(۱)

پاسخ:

۱- این پرسش، از سوی یکی از خواهران انصاری است. (مترجم)

۱۰۴..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

اطاعت از او در این مسئله واجب نیست. تا هنگامی که پدر - که خداوند حفظش کند - کاری را که در اطاعت از خداوند انجام می‌دهی تأیید می‌کند، بر خداوند توکل کن. خداوند توفیقت عنایت فرماید و گام‌هایت را استوار بدارد.

پرسش ۱۵۸:

امروز پدرم با من درباره شرکت کردنم در تظاهرات صحبت کرد و گفت: اگر به تظاهرات بروی بعد از آن نه من تو را می‌شناسم و نه تو مرا می‌شناسی. به او گفتم: از همین لحظه نه من تو را می‌شناسم و نه تو مرا می‌شناسی؛ و از خانه خارج شدم. او پشت سرم آمد و مرا به خانه برگرداند. مولای من! به خدا قسم نمی‌دانم چه کنم. خانواده‌ام جزو انصار نیستند و با من در تمام کارهایی که انجام می‌دهم مخالفت می‌کنند زیرا می‌دانند که من جزو انصار هستم. گاهی از کاری که برای دعوت انجام می‌دهم مطلع می‌شوند و با من مخالفت می‌کنند. نمی‌دانم با آنان چه کنم؟ همین که می‌خواهم برای دعوت کاری انجام دهم آن‌ها با من درگیر می‌شوند و به دنبال آن، من هم با آنان درگیر شدم. مشکلات بین ما ادامه دارد. به من می‌گویند پس اطاعت از والدین چه می‌شود؟ مولای من! آیا کاری که انجام می‌دهم درست است یا غلط؟ آیا موجب رضایت شما است یا نه؟ و چطور با آنان رفتار کنم؟ خداوند به شما توفیق دهد و امورتان را آسان فرماید؟

پاسخ:

قطعاً پدرت با این دید که تو قسمتی از او هستی به تو می‌نگرد. او تو را دوست دارد چه بسا بیش از خودش دوست داشته باشد. با توجه به این واقعیت‌ها با او به نرمی رفتار کن و با او درشت و خشن رفتار نکن. خداوند توفیقت دهد! پدری که

طیب و نیکو است مستحق رفتار خشن از سوی فرزندانیش نیست. سعی کن با تمام نیکی و محبت اطاعت از خداوند و رفتار با والدینت را یکجا گردآوری. از خداوند می‌خواهم آنان را هدایت کند و حق را به آنان بشناساند و آن‌ها یاوران تو باشند. مرا از دعایت فراموش نکن. خداوند توفیقت دهد!

نحوه برخورد با قوانین قراردادی

پرسش ۱۵۹:

رژیم‌های حاکم در این زمان بعضی قوانین و مقرراتی را وضع می‌کنند که سبب به تنگنا افتادن مؤمنان می‌شود مثل قوانین وام مسکن که بر وام گیرنده شرط می‌کند نمی‌تواند مسکن خود را اجاره دهد مگر با اجازه و ام‌دهنده یا سایر موارد. آیا پایبند بودن به این قوانینی که تسلط مؤمن بر مال خودش را محدود می‌کند واجب است؟

پاسخ:

التزام به این قوانین واجب نیست.

پرسش ۱۶۰:

خانمی با سن بالا کارمند (معلم) است و از طرف رژیم سابق مورد آزار و اذیت واقع شده است و برخی نزدیکانش توسط نظام سابق (خداوند لعنتش کند) زندانی و کشته شده‌اند. این زن بیش از ۲۷ سال خدمت کرده است و قصد دارد بازنشست شود ولی رژیم قبول نمی‌کند و می‌گویند باید بیش از ۳۰ سال خدمت کنی. بعضی از نزدیکان به او گفته‌اند که ما می‌توانیم با توجه به اینکه نزدیکانت توسط رژیم

۱۰۶..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

سابق (خدا لعنتش کند) کشته و زندانی شده‌اند و با توجه به قوانینی که وجود دارد برایت ۳۰ سال سابقه ثبت کنیم. با توجه به اینکه به اشخاصی که با ۳۰ سال خدمت بازنشست می‌شوند مبلغی به‌عنوان بازنشستگی داده می‌شود، حکم گرفتن این مبلغ چیست؟ آیا جایز است؟ خداوند به شما توفیق دهد.

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۶۱:

در دانشکده هنرهای زیبا در طول سال تحصیلی پروژه‌های مهندسی مطرح می‌شود که از ما خواسته می‌شود آن‌ها را انجام دهیم. در خارج از دانشکده دفاتری هستند که این پروژه‌ها را در برابر دریافت اجرت انجام می‌دهند و بعضی از دانشجویان در ازای پرداخت اجرت، این پروژه‌ها را به این دفاتر می‌سپارند تا انجام دهند. بعضی از این دانشجویان توان علمی برای انجام این پروژه‌ها را دارند ولی فرصت ندارند یا به دلیل کسالت و بیماری نمی‌توانند انجام دهند، و بعضی دیگر توان علمی برای اجرای این پروژه‌ها را ندارند و بعد از تکمیل شدن آن‌ها توسط این دفاتر، آن‌ها را به دانشکده تحویل می‌دهند، و دانشکده نیز در این مورد سخت‌گیری نمی‌کند و روی پروژه اسم دانشجو نوشته می‌شود نه دفتری که آن را آماده کرده است. حکم این کار در هر دو صورت چیست؟ و آیا کمک کردن به انجام این پروژه‌ها از خارج به‌صورت رایگان و بدون چشم‌داشت مادی جایز است؟

پاسخ:

جایز نیست.

پرسش ۱۶۲:

شخصی در شرکت نفت ایران راننده است. آیا جایز است بدون اجازه اموالی از دولت را برای خودش بردارد مثلاً مقداری از سوخت یک کامیون را بردارد و برای خودش بفروشد؟

پاسخ:

جایز نیست. آن شرکت او را امین بر اموال و اتومبیل خودش قرار داده است و او مجاز نیست در این اموال خیانت کند.

پرسش ۱۶۳:

بعضی از انصار در وزارتخانه‌های امنیتی مشغول به کار هستند و از آنان تعهداتی گرفته‌اند مبنی بر اینکه در هیچ تظاهراتی شرکت نکنند و مخالفت با این تعهدات تبعات قانونی تا حد اعدام یا حبس ابد را در پی خواهد داشت. نظر شما در این خصوص چیست؟

پاسخ:

کسانی که در وزارتخانه‌های امنیتی کار می‌کنند می‌توانند در تظاهرات شرکت نکنند اگر حضور آن‌ها متحمل ضرری برایشان باشد.

جبران خسارت مالی، و حل و فصل قبیله‌ای

پرسش ۱۶۴:

آیا گرفتن غرامت از اعضای حزب بعث و باقی مانده‌های نظام پیشین جایز

۱۰۸..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

است؟ به خاطر گزارش‌های آنان علیه مردم و اینکه باعث اعدام برخی و زندانی شدن برخی دیگر و از بین بردن و منهدم شدن و آتش زدن خانه برخی دیگر شده‌اند؟ مبلغ مشخص شده برای این مسئله چه مقدار است؟ آیا صرفاً با وجود داشتن گزارش مکتوب از سوی یک شخص امنیتی یا هم‌حزبی، ضرر و زیان ثابت می‌گردد؟ اگر گزارشی در کار نباشد، آیا وجود داشتن یک شاهد کفایت می‌کند؟

پاسخ:

هر کسی که زیان مالی، جانی یا خانوادگی به واسطه فرد یا گروهی به او رسیده باشد و می‌رسد، می‌تواند ضمن حدود شرعی، عوض مالی یا چیزی دیگر درخواست کند. اما اثبات وقوع زیان به مرجعی بازمی‌گردد که حکم کردن به آن ارجاع شده است؛ می‌خواهد عشایری باشد یا حکومتی. پاسخ ما در این خصوص چیزی را پس یا پیش نمی‌اندازد (تغییری حاصل نمی‌کند)؛ چراکه ما حکومت نمی‌کنیم و بر آن اشراف نداریم تا حقوق را در آن اقامه نماییم؛ تا امثال این پرسش‌ها متوجه ما نگردد!

پرسش ۱۶۵:

برخی افراد مانع حکومت یا پیمانکار برای ساخت بعضی پروژه‌های تصویب شده مانند مدارس یا سایر پروژه‌ها می‌شوند؛ با این ادعا که این زمین برای او است و گاهی اوقات از پیمانکار اموالی را در عوض می‌گیرد تا اجازه کار را به او بدهد. آیا این تصرفی شرعی است؟

پاسخ:

اگر در حال حاضر زمین برای او نباشد، تصرف او شرعی نیست و اموالی که بر اساس آن به دست آورده می‌شود، حرام است. اگر گروهی در منطقه‌ای معین زندگی می‌کنند و کسی از بیرون منطقه آنان یا از طرف شرکتی یا حکومت (غیر از حکومت امام عادل) بیاید و بخواهد پروژه‌ای عمومی یا خصوصی بنا کند، این گروه می‌توانند اعتراض و این پروژه را متوقف کنند یا درخواست دادن عوض در برابر زبانی که به دلیل آن بر آنان واقع شده است نمایند؛ البته اگر احتمال وقوع زیان را به سبب این پروژه به خودشان می‌دهند. مثلاً اگر حکومت (غیر از حکومت امام عادل) یا شرکت مشخصی بخواهد چاه نفت یا معدنی حفر کند یا کارخانه یا پلی در منطقه آنان بسازد و احتمال بدهند که این پروژه عوارض زیست‌محیطی به همراه داشته باشد یا باعث مسدود شدن راه مشخصی از آنان شود یا باعث مزاحمت گردد یا باعث سروصدای آزاردهنده‌ای برای آنان شود یا باعث از بین رفتن برخی حیوانات وحشی شود یا هر زیان منطقی دیگری، آنان حق اعتراض و مانع شدن دارند یا می‌توانند به عوض زبانی که به آنان یا به منطقه آنان خواهد رسید، درخواست غرامت نمایند.

پرسش ۱۶۶:

ما گروهی هستیم که در منطقه‌ای روستایی زندگی می‌کنیم و نقل شده است که اجداد ما بر این زمین استیلا یافته‌اند و نمی‌دانیم آیا جد چهارم بوده یا بالاتر، و نمی‌دانیم این زمین به کدام قبیله برمی‌گردد و آیا در آن کسی سکونت داشته یا موات بوده است. در مورد این زمین اطلاع خاصی در دستمان نیست مگر آنچه

۱۱۰..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

گفته می‌شود و بین ما معروف است که اجدادمان با جنگ و غلبه بر این زمین مسلط شده‌اند و این کار بین قبایل شایع بوده است. حکم این زمین چیست در حالی که ما پدر جدی در آن ساکن بوده و هستیم؟

پاسخ:

اشکالی در آن نیست.

پرسش ۱۶۷:

آیا دریافت مبلغ غرامت در برابر تعرضاتی همچون فحش و ناسزا، بدنام کردن، ضرب و شتمی که به خون‌ریزی منجر شود و پایین‌تر از آن مثل سیلی زدن- جایز است؟ و مبلغ آن را چگونه مشخص کنیم؟ آیا جایز است که رد به مثل شود؟

پاسخ:

دریافت غرامت مالی در برابر آسیب جایز است.

پرسش ۱۶۸:

از مغازه کسی موبایل و اموالی را سرقت کرده‌اند؛ اما به سبب بسته شدن مغازه و هزینه‌های شکایت در مرکز پلیس، آن شخص خسارت‌های دیگری نیز متحمل شده است. پس از آن سارق دستگیر شد. آیا این سارق ضامن این خسارت‌های اضافه نیز هست؟ یا فقط ضامن اموالی است که دزدیده است؟

پاسخ:

سارق آنچه به سرقت برده است را متحمل می‌شود.

پرسش ۱۶۹:

گاهی در مسائل قبیله‌ای با انصار و دیگران مشارکت می‌کنیم، مانند حاضر شدن در مجلس رسیدگی به دیه کسی که ماشین او را زیر گرفته است و در قانون قبیله‌ای، دیه شرعی پرداخت نمی‌شود. آیا جایز است با آن‌ها مشارکت داشته باشیم؟ و آیا مطالبه دیه به این شکل شرعی است؟ و ضابطه شرعی برای دیه دادن در زمان ما چیست؟

پاسخ:

مشارکت جایز است. آنچه در حل و فصل مسائل قبایل حاصل می‌شود به طور معمول عبارت است از راضی کردن طرفین و صلح و آشتی برقرار کردن بین طرفین، و در این کار اشکالی وجود ندارد. پس اینکه طرفین بر مقدار معینی رضایت دهند جایز هست.

پرسش ۱۷۰:

نتیجه حل و فصل از طرف قبیله به ما می‌رسد. آیا جایز است آن را دریافت کنیم؟ این در حالی است که اگر داوری علیه قبیله ما باشد آن را پرداخت می‌کنیم. آیا این پرداخت کردن جایز است؟

پاسخ:

اگر این داوری در عوض یک فرد از قبیله باشد مانند دیه یا شیهه آن- آن داوری برای همان شخص است نه کس دیگر و جایز نیست کس دیگری در آن شریک باشد؛ اما اگر این داوری در عوض تمام افراد قبیله باشد مانند عوضی در برابر زمین عمومی برای قبیله یا موارد دیگر- جایز است که آن داوری بین افراد قبیله توزیع

۱۱۲..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

شود و هرکسی می‌تواند سهم خود از آن را دریافت کند. اما پرداخت مال یا مشارکت اعضای قبیله در پرداخت مبلغی که یکی از اعضای قبیله به پرداختش محکوم شده است، جایز است و این احسان شمرده می‌شود، به خصوص هنگامی که آن شخص قادر به پرداخت مبلغ گفته شده نباشد یا پرداخت آن مبلغ باعث ضرر و زیان بزرگی برایش گردد.

خرید و فروش، رهن و شرکت

پرسش ۱۷۱:

پیش فروش، فرآیند فروشی است که برخی شرکت‌های (تجاری) واسط بر بستر اینترنت انجام می‌دهند که در آن، فروشندگان هنگام پایین آمدن قیمت سهام سود می‌برند.

به عنوان مثال اگر سرمایه‌گذاری تصور کند سهام شرکت س (سهام س) بالاتر از قیمت واقعی‌اش مثلاً حدود ۱۵ دلار برآورد شده است و اینکه قیمت آن پایین خواهد آمد، می‌تواند بر اساس شرایط «پیش فروش» قرارداد فروش سهام س را آغاز نماید. حال اگر قیمت سهام به ۱۰ دلار کاهش یابد، سرمایه‌گذار ۵ دلار سود خواهد نمود ولی اگر قیمت سهام به ۲۰ دلار افزایش یابد، سرمایه‌گذار ۵ دلار به ازای هر سهم ضرر خواهد نمود.

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۷۲:

حکم تجارت طلا، نفت، بورس نقد و سهام، معاملات مدت دار و آتی، و نظایر آن که همگی بر بستر اینترنت و از طریق شرکت های واسطه ای که خدمات تجاری این امور را ارائه می دهند انجام می شود، چیست؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۷۳:

شخصی مقداری طلا به قیمت شانزده میلیون خریداری کرد و به شخصی دیگر به قیمت نوزده میلیون به صورت اقساط فروخته است و چنین می پندارد که این مبلغ، همان سود کنونی است. آیا این کار جایز است؟

پاسخ:

اشکالی در مقدار سود نیست تا زمانی که از میانگین قیمت کالا در بازار تجاوز نکند.

پرسش ۱۷۴:

کالایی خریداری و سپس مشخص شده که دزدی است. حکمش چیست؟ چگونه می توان در آن دخل و تصرف کرد؟ آیا می توان به استفاده از آن ادامه داد؟ و آیا نباید بار دیگر با آن فروشنده معامله کرد؟ آیا اطلاع رسانی به مسئولین درباره این کالای دزدی واجب است؟ فیلم هایی خریداری کرده بودم که بعداً مشخص شد دزدی هستند.

پاسخ:

۱۱۴..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

اگر بازگرداندن مال دزدی به صاحبش امکان‌پذیر باشد به او بازگردانده می‌شود و اگر امکان بازگرداندن آن وجود نداشته باشد کاری که امکان‌پذیر است به انجام می‌رسد، مانند اینکه به نیابت از مالک صدقه داده یا برای او دعا شود. امتناع از معامله با فروشنده واجب نیست و اطلاع‌رسانی نیز واجب نیست.

پرسش ۱۷۵:

از حکم شرعی درباره دو نوع معامله ملکی سؤال دارم:

۱- رهن: به این شکل که مستأجر مبلغی معین را به صاحب‌خانه قرض می‌دهد تا آن خانه را با قیمتی کمتر از کرایه عادی به او اجاره دهد و بعد از پایان یافتن مدت اجاره صاحب‌خانه مبلغی را که قرض گرفته است باز می‌گرداند.

پاسخ ۱:

جایز است.

۲- ساروت: مستأجر قدیمی یک‌خانه (که به قیمت بسیار پایین‌تر نسبت به کرایه عادی کرایه کرده چون زمان زیادی است که آن خانه را کرایه کرده است) اجاره‌اش را به مستأجر جدید به قیمتی که معمولاً یک‌پنجم قیمت خانه است می‌فروشد و این مطلب را یا به اطلاع صاحب‌خانه می‌رساند و یا نمی‌رساند و اجاره‌بها به همان مبلغ اجاره قبلی باقی می‌ماند.

پاسخ ۲:

اگر مستأجر قدیمی مبلغ معینی به صاحب‌خانه داده باشد تا قرارداد اجاره در مقابل مبلغ ثابتی که تغییر نمی‌کند در اختیار او باشد، در این صورت می‌تواند حق خود در مورد این خانه را بفروشد، اما به صرف اینکه او مستأجر قدیمی است

چنین حقی برایش وجود نخواهد داشت.

پرسش ۱۷۶:

در اینترنت وبسایتی برای اشتراک در بورس اینترنتی جهانی وجود دارد به گونه‌ای که مبادلات طلا و نفت و پول به صورت اینترنتی انجام می‌شود و اشتراک سایت به این شکل است که مشترک حداقل مبلغ ۳۰۰ دلار پرداخت می‌کند و داخل سایت می‌شود. من بدون اینکه حلال یا حرام بودن این اشتراک را بدانم مشترک شدم و انتظار داشتم که این کار حلال باشد ولی یکی از برادران انصار به من گفت که حرام است.

<https://financikalive.tradenetworks....heme=Financika>

آیا من می‌توانم با آن‌ها معامله کنم تا پولی که با آن مشارکت کرده‌ام را به دست بیاورم؟

پاسخ:

اگر خرید و فروش حقیقی باشد معامله کردن جایز است اما اگر فقط شرط بندی برای بالا و پایین کردن قیمت‌ها باشد بدون اینکه هیچ گونه معامله خرید حقیقی مواد یا سهم‌های معین در کار نباشد، جایز نیست. اما مسئله بازگرداندن پولت، جایز است پولت را از آن‌ها پس بگیری.

پرسش ۱۷۷:

آقای من! پرسش من در خصوص ستاره پنج پر است؛ اینکه آیا این ستاره به پیامبری از انبیا بازمی‌گردد مثل ستاره شش پر که به داوود نبی (علیه السلام) بازمی‌گردد؟ و آیا خریدن سهام‌های دستشویی که دارای ستاره پنج پر هستند جایز است؟

پاسخ:

خریدن سرامیک چه بر آن ستاره پنج پر باشد و چه شش پر، جایز است.

پرسش ۱۷۸:

قراردادی مشارکتی با یکی از مسیحیان در یکی از کشورهای اروپایی بستم که رستوران یا کافه‌ای باز کنیم. از آنجا که رستوران‌های اینجا شامل آپشن‌های مختلفی هستند و به نوعی بزرگ می‌باشند، با او از ابتدا شرط کردم که گوشت‌ها حلال باشد. همچنین با او شرط کردم که در اینجا هیچ نوع از انواع الکل‌ها سرو نشود و او هم با این شروط موافقت کرد. به این ترتیب قرارداد بستیم که نصف به نصف مشارکت کنیم. بعد از اینکه پول‌ها ردوبدل و قرارداد نوشته شد معلوم شد که شریک مسیحی می‌خواهد ضمن آپشن‌های رستوران آپشنی به نام میکروفن قرار دهد (و این یعنی بلندگویی در رستوران قرار داده شود تا هر کدام از مشتریانی که می‌خواهد از آن استفاده کند تا گفتاری معین یا موسیقی معین یا هر چیزی که خوشش بیاید را اجرا نماید و این معادل مبلغ معینی پول است که مشتری به حساب‌دار می‌دهد). من به این کار اعتراض کردم و نتوانستم شریک خود را در لغو کردن این آپشن قانع سازم. اکنون من دو انتخاب دارم:

اول: نصف سود را دریافت کنم - چون من پنجاه درصد شریک هستم - و در نیتم چنین باشد که آنچه از درآمد به من می‌رسد آپشن میکروفن را در بر نداشته باشد.
دوم: از شریکم بخواهم آنچه از آپشن میکروفن به دست آمده است را به کلی از سایر درآمدهای رستوران کم کند و به این ترتیب من هیچ ارتباطی با آن نداشته باشم، و طبیعتاً در این صورت سود من فقط نیمی از باقی سود هست و سود من

به طور کلی کمتر از سود شریکم خواهد بود.

با توجه به اینکه در هر دو حالت مانعی برای من وجود ندارد ولی آنچه برای من مهم است تأکید داشتن بر حلال بودن پولی است که به دستم می‌رسد. بنابراین آیا من حق دارم که نصف سود درآمد کل درآمدهای رستوران را که در ضمن آن آپشن میکروفن نیز هست بردارم؟ یا من چنین حقی ندارم و باید آن را کنار بگذارم؟

پاسخ:

گرفتن نصف سود بدون کوتاه آمدن از هیچ چیزی از آن، حق تو است.

هدیه و قرض

پرسش ۱۷۹:

در کشورهای غربی گاهی در اعیاد به کارمندان شراب هدیه می‌دهند. آیا این هدیه را بگیرم و دور بیندازم؟ یا آیا برایمان جایز است آن را با هدیه‌ای دیگر با یکی از کارمندان عوض کنیم؟

پاسخ:

شما باید از گرفتن چنین هدیه‌ای خودداری کنی و به آن‌ها بفهمانی که شما مسلمان هستی و شراب نمی‌نوشی تا اگر خواستند هدیه بدهند، هدیه‌ای شایسته به شما بدهند.

پرسش ۱۸۰:

۱۱۸ پاسخ‌های فقهی ج ۴

به یکی از انصار فرزندی روزی داده شد. برخی از همکارانش هدایای چشم‌روشنی مثلاً شکلات به او هدیه کردند. هیت این برادر انصاری آشکار شد و مشخص شد که او از انصار امام احمد (علیه السلام) است. اکنون این همکاران خواهان برگرداندن هدایا یا قیمت معادش از او هستند. با توجه به اینکه بعضی از این هدایا (شکلات‌ها) را بین مردم پخش کرده‌ایم. هدایا را به آن‌ها بازگردانده‌ایم اما در مورد مبلغ دیگر هدایا چگونه با آن‌ها رفتار کنیم؟

پاسخ:

اگر منظور شما این است که آیا آن‌ها شرعاً حق دارند آنچه به عنوان هدیه برای شما آورده‌اند را پس بگیرند، در واقع آن‌ها چنین حق شرعی ندارند به خصوص در مورد خوردنی‌ها یا موادی که مستهلک می‌شوند.

پرسش ۱۸۱:

آیا جایز است کسی بخشی از اموالی که برای معیشتش قرض کرده را در راه خیر انفاق کند؟ چه در آینده بتواند آن قرض را بازپرداخت کند و یا یقین نداشته باشد که توانایی بازپرداخت آن قرض را داشته باشد.

پاسخ:

جایز است.

سرودها، غنا و شعر

پرسش ۱۸۲:

یکی از خواهران که قصیده، شعر و سرود برای این دعوت مبارک می‌نویسد می‌پرسد آیا جایز است برای بهتر بودن لحن صدا- قصیده را با صدای خودش برای گروه ضبط صدا بخواند؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۸۳:

آیا آواز خواندن برای کودکان تازه متولد شده جایز است؟ یا به‌طور کلی برای کودکان؟

پاسخ:

به‌طور کلی آواز خواندن جایز نیست؛ اما اگر منظور شما ترانه‌های مادران برای کودکانشان باشد، اشکالی ندارد.

پرسش ۱۸۴:

در تمام سالن‌های ورزشی در دسترس، موسیقی پخش می‌شود. آیا حضور من در این اماکن اشکال دارد؟

پاسخ:

استماع (گوش کردن) به آغانی (موسیقی و آوازاها) حرام است و جزو گناهان صغیره محسوب می‌شود و از جمله مواردی است که شرع از آن نهی کرده چراکه چه بسا انسان را به گناهان کبیره -پناه بر خدا- بکشاند و از محرماتی است که منظور می‌شود و انسان برای انجامشان مورد حساب قرار می‌گیرد؛ خداوند در امانتان

بدارد!

اما گوش کردن (استماع) مثل شنیدن (سماع) نیست؛ در گوش کردن قصد گوش دادن و توجه کردن مطرح است در حالی که شنیدن (سماع) بدون هیچ قصد و غرضی صورت می‌پذیرد؛ یعنی مثلاً شما در مکانی عمومی (مثل هواپیمای رستوران، سالن ورزش) هستی که در آن موسیقی پخش می‌شود و شما توجهی به آن نداری. شنیدن حرام نیست، چرا که خالی از هرگونه قصد و نیت و توجه هست.

پرسش ۱۸۵:

آیا نوشتن غزلی که لهُو نباشد جایز است؟ آیا قصاید و غزلیات امام علی (علیه السلام) صحت دارند؟ با توجه به اینکه این‌ها به‌طور کامل در قالب شعر هستند. برترین پاداش‌ها جزایتان باد!

پاسخ:

جایز است ولی از زینت‌های زندگانی این دنیا است. شما از باقیات صالحاتی که خداوند به شما ارزانی داشته بخواه که ثوابش نزد پروردگارت بهتر و پاینده‌تر است.

استخاره و دعا

پرسش ۱۸۶:

آیا تکرار استخاره در شرایطی مشخص جایز است به این دلیل که شرایط می‌تواند تغییر کند و اینکه ممکن است (نتیجه) در وقتی مناسب نباشد و در وقتی دیگر مناسب باشد؟

پاسخ:

بله، دوباره استخاره گرفتن با توجه به وقوع پیوستن حوادثی که شرایط یا اوضاع را تغییر می‌دهد جایز است؛ اما تکرار استخاره از سر بیهودگی و سبک شمردن، جایز نیست؛ و هر کس بر حال و وضعیت خودش آگاه است.

پرسش ۱۸۷:

آقا و مولای من یمانی آل محمد (علیهم السلام)! ای فرزند رسول خدا! از خداوند برای شما عزت و پیروزی درخواست می‌کنم. امیدوارم به من ذکر یا دعایی بیاموزی تا به حاجتم برسم و با آن مشکلم حل شود.

پاسخ:

اگر دعا شامل صلوات بر محمد و آل محمد باشد ان شاء الله به سادگی و آسانی بالا می‌رود. اخلاص در دعا، اجابت را به دنبال دارد، ولی اجابت تنها به دست خداوند سبحان است (شاید آنچه را که برای من به تأخیر می‌اندازی برایم بهتر باشد، چرا که تو به عاقبت امور آگاهی)؛ و چه بسا راه حل به دست خودم باشد درحالی که از خداوند می‌خواهم مشکلم را حل کند!

این دعایی است که ان شاء الله خیر بسیاری برای کسی که چهل روز بر آن مداومت داشته باشد دربردارد. از شما درخواست می‌کنم مرا از دعا فروگذار نکنی:

(يَا مَنْ تُحَلُّ بِهٖ عُقْدُ الْمَكَارِهٖ، وَيَا مَنْ يُفْتَأُ بِهٖ حُدُّ الشَّدَائِدِ، وَيَا مَنْ
يُلْتَمَسُ مِنْهُ الْمَخْرَجُ اِلَى رَوْحِ الْفَرْجِ، ذَلَّتْ لِقُدْرَتِكَ الصِّعَابُ، وَتَسَبَّبَتْ
بِلُطْفِكَ الْاَسْبَابُ، وَجَرَى بِقُدْرَتِكَ الْفَضَاءُ، وَمَضَتْ عَلَيَّ اِرَادَتِكَ

الأشياء، فَهِيَ بِمَشِيَّتِكَ دُونَ قَوْلِكَ مُؤْتَمَرَةٌ، وَيَارَادَتِكَ دُونَ نَهْيِكَ مُنْزَجَرَةٌ، أَنْتَ الْمَدْعُوُّ لِلْمُهَمَّاتِ، وَأَنْتَ الْمَفْرَعُ الْمَلَمَّاتِ، لَا يَنْدَفِعُ مِنْهَا إِلَّا مَا دَفَعْتَ، وَلَا يَنْكَشِفُ مِنْهَا إِلَّا مَا كَشَفْتَ، وَقَدْ نَزَلَ بِي يَا رَبِّ مَا قَدْ تَكَادَنِي ثِقَلُهُ، وَاللَّمَّ بِي مَا قَدْ بَهَظَنِي حَمَلُهُ، وَبَقُدْرَتِكَ أَوْرَدْتَهُ عَلَيَّ، وَبِسُلْطَانِكَ وَجَّهْتَهُ إِلَيَّ، فَلَا مُصْدِرَ لِمَا أَوْرَدْتَ، وَلَا صَارِفَ لِمَا وَجَّهْتَ، وَلَا فَاتِحَ لِمَا أَعْلَقْتَ، وَلَا مُعْلَقَ لِمَا فَتَحْتَ، وَلَا مَيْسِرَ لِمَا عَسَرْتَ، وَلَا نَاصِرَ لِمَنْ خَدَلْتَ، فَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدَ وَآلِهِ، وَأَفْتَحْ لِي يَا رَبِّ بَابَ الْفَرَجِ بِطَوْلِكَ، وَآكْسِرْ عَنِّي سُلْطَانَ الْهَمِّ بِحَوْلِكَ، وَأَيِّنِّي حُسْنَ النَّظَرِ فِي مَا شَكَوْتُ، وَأَذِقْنِي حَلَاوَةَ الصَّنْعِ فِي مَا سَأَلْتُ، وَهَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَفَرَجًا هَيِّئْهُ، وَأَجْعَلْ لِي مِنْ عِنْدِكَ مَخْرَجًا وَحَيًّا، وَلَا تَشْغَلْنِي بِالْأَهْتِمَامِ عَنِ تَعَاهُدِ فُرُوضِكَ، وَأَسْتَعْمَالَ سُنَّتِكَ فَقَدْ ضَيَّقْتُ لِمَا نَزَلَ بِي يَا رَبِّ ذُرْعًا، وَأَمْتَلَأْتُ بِحَمَلٍ مَا حَدَّثَ عَلَيَّ هَمًّا، وَأَنْتَ الْقَادِرُ عَلَيَّ كَشَفِ مَا مُنِيتُ بِهِ، وَدَفَعِ مَا وَقَعْتُ فِيهِ، فَافْعَلْ بِي ذَلِكَ وَإِنْ لَمْ أَسْتَوْجِبْهُ مِنْكَ، يَا ذَا الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، وَذَا الْمَنْ الْكَرِيمِ، فَأَنْتَ قَادِرٌ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، آمِينَ
رب العالمين)

ای آن که گرفتاری‌های سخت تنها به وسیله او گشوده گردد، ای آن که تیزی تیغ دشواری‌ها با او درهم شکسته شود، ای آن که بیرون آمدن از رنج‌ها و راه یافتن به سوی عرصه گشایش تنها از او درخواست گردد، در برابر توانایی‌ات سختی‌ها رام شد، و به لطف تو اسباب و وسایل فراهم گشت، و به نیروی تو قضا جاری شد، و امور بر اساس

ارادات گذرد. پس اشیا تنها نه به گفتارت بلکه به ارادات فرمان پذیرند، و تنها به ارادات قبل از نهی کردن بازداشته‌اند. تنها تو برای رفع گرفتاری‌ها خوانده شدی، و تنها تو در بلاهای سخت پناهگاهی. چیزی از آن بلاهای سخت دفع نگردد جز آنچه تو دفع کردی، و چیزی از آن گشوده نشود مگر آنچه تو گشودی. ای پروردگرم! مشکلی به من رسیده که سنگینی‌اش مرا به زحمت انداخته، و دشواری بر من فرود آمده که به دوش کشیدنش مرا گرانبار نموده است. آری آن را تو به قدرت خویش بر من فرود آوردی، و با نیرویت متوجه من ساختی؛ پس از آنچه مرا در آن وارد کردی بیرون کننده‌ای نیست و از آنچه متوجه من نمودی بازگرداننده‌ای وجود ندارد و از آنچه تو بستی گشاینده‌ای نیست و از آنچه تو گشودی کسی را یارای بستن نیست و بر آنچه تو سخت گرفتی آسان کننده‌ای نیست و برای آن که تو از یاری‌اش دریغ ورزیدی یآوری نیست. بر محمد و خاندانش درود فرست و درب گشایش را پروردگارا- به کرم و فضلت به روی من بگشا، و چیرگی اندوه را به نیرویت از من برگیر، و مرا در آنچه از آن به تو شکایت نمودم خوش‌بینی عطا فرما، و شیرینی رفتارت را در آنچه از تو خواستم به من بچشان، و از پیشگاه خود مهر و گشایشی گوآرا به من ببخشی، و از نزد خود راه نجات فوری برایم قرار ده، و از محافظت در انجام واجبات و به کار گرفتن احکامت در زندگی مرا غافل مساز. پروردگارا! از مشکلی که بر من فرود آمده سخت به تنگ آمدم، و وجودم را به

۱۲۴..... پاسخ‌های فقهی ج ۴

خاطر حادثه‌ای که برایم رخ داده اندوه فراگرفته است. تنها تو توانایی برای برطرف ساختن آنچه به آن دچار شدم و دفع آنچه در آن افتادم؛ پس به فضل خویش آن را برایم به انجام برسان، هر چند خود را سزاوار آن از سوی تو نمی‌دانم. ای صاحب عرش بزرگ، و ای دارای نعمت کریمانه! که تنها تو نیرومندی، ای مهربان‌ترین مهربانان! دعایم را اجابت فرما ای پروردگار جهانیان!.

پرسش ۱۸۸:

چنانچه انسان در سجده متوجه خداوند شود و از او بخواهد متحمل دردی شود که به کسی که برایش عزیز است رسیده باشد، آیا خداوند سبحان چنین دعایی را اجابت می‌فرماید؟

پاسخ:

خداوند اجابت‌کننده دعاکننده‌ای است که او را بخواند. خداوند سبحان و متعال، کریم است و در ساحت خداوند بخل راه ندارد؛ پس بهتر است انسان از خداوند بخواهد ناراحتی را از کسی که دوستش می‌دارد دور کند نه اینکه به جای او آن ناراحتی را متحمل شود.

پرسش‌های متفرقه

پرسش ۱۸۹:

اگر یکی از انصار مرد یا زن- احکام شرایع را یاد گرفته باشد ولی دچار بیماری شک و وسواس باشد و به سبب این بیماری احکام را پیاده نکند و نتواند بر نفس

امر کننده به بدی اش پیروز شود، آیا با وجود دانستن حکم- با این عملی که انجام می دهد گناه کار است؟ نصیحت شما برای چنین کسانی که به سبب شک و وسواس احکام را پیاده نمی کنند چیست؟

پاسخ:

عمل کند و توجهی به شک و تردید نداشته باشد.

پرسش ۱۹۰:

آیا ما می توانیم از صلیب استفاده کنیم (بیاویزیم)؟

پاسخ:

پوشیدن صلیب (استفاده از صلیب) به خودی خود- جایز است.

پرسش ۱۹۱:

حکم به همراه داشتن خنجر (سلاحی است کمری و در میان بدن به کمر بند بسته می شود و از سنت های یمنی ها و عمانی ها است) اگر مُرْصَع به طلا باشد و دسته اش از شاخ حیواناتی مثل کرگدن ساخته شده باشد چیست؟

پاسخ:

استفاده و به کمر بستن این خنجر اشکالی ندارد، ولی در صید حیوانات و کشتن آن ها به خصوص آنهایی که در معرض انقراض قرار دارند مثل کرگردن- به جهت استفاده از شاخشان اشکال وجود دارد. این کاری است ناصحیح و نباید صیادهایی که چنین عملی انجام می دهند و تجاری که مصنوعات به وجود آمده از شاخ و عاج را به فروش می رسانند مورد تشویق قرار گیرند.

پرسش ۱۹۲:

پدرم بیش از ۲۰ سال است که مرحوم شده و وصیتی نموده که از جمله آن‌ها این است: ثلث ماترکم را پسر بزرگ‌تر بین نیازمندان توزیع و در کار خیر مصرف نماید؛ و ماترک مرحوم، اموال و خانه بوده است. پس از فوت ایشان، عملیات مربوط به اموال انجام شد؛ ولی اکنون مشکل، خانه است.... و اکنون.... می‌خواهند آن را بفروشند.

پسر بزرگ‌تر قانع شده است که در میان فرزندان، کسانی وجود دارند که به اموال نیازمند هستند چرا که در وضعیت بدی زندگی می‌نمایند.

پرسش این است که آیا من می‌توانم در آن ثلثی که با وصیت به نیازمندان اختصاص یافته است تصرف کنم و بخشی از آن را به کارهای خیر اختصاص بدهم و بقیه را بین فرزندان مرحوم توزیع نمایم؟

پاسخ:

جایز است.

پرسش ۱۹۳:

آیا مصرف کردن اموال بیمار از کار افتاده که از اداره بیمه تأمین اجتماعی گرفته می‌شود جایز است.... و اینکه آن را در خانه و خانواده موجود در آن مصرف نماید؛ علی‌رغم احتیاج این بیمار به آن اموال بدون اینکه چیزی از آنچه می‌خواهد را به او بدهند.... یعنی خودداری از دادن هر چیزی به او؟

پاسخ:

اموالی که برای بیمار صرف می‌شود اختصاص به بیمار دارد. پس مصرف آن

بدون اجازه او جایز نیست.

پرسش ۱۹۴:

برادرم پیش از این دعوت مبارک به دلیل شدت مشکلات خانوادگی خودکشی کرد. آیا او در آتش است؟ او در حالت طبیعی خود نبود بلکه مصیبت‌های دنیا بر او شدت گرفته بود و آنچه نباید، انجام داد. من چه کار می‌توانم برایش انجام دهم؟

پاسخ:

خودکشی یا آزار رساندن به خود حرام است، ولی این به آن معنا نیست که هر کس چنین کند از اهل آتش است؛ هر کس بر ولایت کسانی باشد که خداوند فرمان به اطاعت از آن‌ها را به او داده است باشد، از اهل بهشت است.

پرسش ۱۹۵:

آیا فرستادن دختران یا فرزندان به مدارس مختلط جایز است؟ با توجه به اینکه مدارس جداگانه‌ای نیز وجود دارد؛ اما این عمل، با توجه به پایین بودن سطح تعلیم و تربیت و دانش آموزان آن‌ها انجام می‌شود.

پاسخ:

در آموزش دوره ابتدایی - یعنی شش سال اول - اشکالی ندارد. اما در سطوح بعدی و مخصوصاً در سال‌های نزدیک بلوغ، بهتر است تا جایی که امکان دارد از این مسئله دوری شود.

پرسش ۱۹۶:

ما چیزهایی داریم که برای دعوت مبارک وقف شده‌اند. برخی مختص موب‌ها (هیأت‌ها)، برخی مختص بیت المال و برخی نیز مختص به کار هستند. بعضی از آن‌ها بعد از گذشتن مدتی از بین رفته‌اند و این به سبب منتقل کردنشان از جایی به جای دیگر یا به علت نبودن مکان مناسب برای محافظت از آن‌ها یا به علت از دور خارج شدنشان - یعنی عدم کارایی‌شان مثل تجهیزات اتصال به اینترنت (تجهیزات امنیتی و ارتباطی) یا کامپیوترهای قدیمی، مانیتور، صندلی، کولر یا هر چیز کاربردی که چنین اتفاقی برایش افتاده است - بوده است. این پرسش عبارت است از پیشنهاداتی که به شما ارائه می‌دهیم و بفرمایید کدام را مناسب می‌بینید:

آیا ما می‌توانیم آن‌ها را بفروشیم - که با توجه به قدیمی بودن و از بین رفته بودنشان با قیمتی نازل فروخته می‌شود - و مبالغ حاصل از آن را به‌عنوان مورد استفاده‌شان بازگردانیم (یعنی به موب‌ها، بیت المال و ...)?
 آیا می‌توان نابودشان کرد (منظورم آنهایی است که به‌طور کامل از بین رفته‌اند)?

آیا می‌توان به برادران نیازمندان بدهیم (منظور آنهایی است که نمی‌توان فروخت)?

پاسخ:

فروختن آن‌ها و بازگرداندن مبلغ‌شان به بیت المال یا به مصرف رساندن مبلغ آن‌ها برای نیازمندان - اگر مربوط به بیت المال باشند - جایز است؛ اما در مورد وسایل مربوط به موب (هیئت) حسینی باید مبلغ آن در آن موب هزینه شود.

پرسش ۱۹۷:

اگر گاوی وقف امام داشته باشم و این گاو نرینه‌ای بزاید، آیا می‌توانم آن را با یک ماده جایگزین کنم و بازهم وقف بیت المال محسوب شود؟ یا آن را بفروشم و پولش را به بیت المال تسلیم کنم؟ کدام یک از این دو را می‌توانم انجام دهم؟

پاسخ:

هر دو کار جایز است.

* * *

این آخرین مطلبی است که از پرسش‌های فقهی و پاسخ‌هایشان تا آخر شب سوم از ماه ذی القعدة سال ۱۴۳۷ ه ق تدوین نمودم.

والحمد لله اولاً و آخراً

واثق حسینی

نجف اشرف